

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

2018

I.

II.

III.

IV.

V.

VI.

VII.

VIII.

IX.

X.

XI.

XII.

Keď človek žije, akoby
bol stromom,
jednoducho – len trpezlivo
stojí a stojí,
neúnavne pozerá sa a hľadá,
vidí, že ako vtáci si nášho
sadajú všetky ročné obdobia:
i lastovička jar, i jastrab leto,
i strakatá straka jeseň,
i vrabec zima.

František Andraščík

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

4. Na slovíčko...**s výrobnotechnickým riaditeľom podniku LESY SR Petrom Chrustom**

Signály, že niečo nie je v poriadku, sme zachytili neskoro a trúfam si povedať, že doteraz sme ešte celý tento problém správne nepochopili.

6. Personálne zmeny

Zmena na poste ekonomického riaditeľa, nový riaditelia OZLT, OZ Slovenská Ľupča, OZ Kriváň, OZ Námestovo a OZ Prievidza

7. Lignumexpo

Spoluorganizátorom výstavy bol aj štátny podnik LESY Slovenskej republiky, ktorý sa prezentoval stánkom v pavilóne F, predajnou výstavou Odštepňého závodu Semeňoles a nákladným automobilom Tatra s nadstavbou z Odštepňého závodu lesnej techniky.

Tradičná strelecká súťaž

Víťazom z radov jednotlivcov sa s nástrelom 568 b. stal Stanislav Krázel – OZ Levice

8. Po troch rokoch znovu na Slovensku

Už vyše 20 rokov trvá tradícia stretnutí pracovníkov Lesníckych ochranárskych služieb Slovenska, Česka a Poľska. V roku 2018 sa podujatie po troch rokoch vrátilo znovu na Slovensko.

9. Verejnosť musí poznať aj názory lesníkov

Je dôležité, aby sa verejnosť mohla dozvedieť stanoviská a názory Lesov SR. Keďže tie „tradičné médiá“ nám dostatočný priestor neposkytujú, preto hľadáme iné možnosti – napr. sociálne siete, či tvorbu vlastných správ prostredníctvom krátkych šotov, ktoré budeme zverejňovať na našej webstránke.

10. LESY deťom

Inšpiráciou bolo Deň stromu, ktoré náš podnik pre verejnosť organizuje každú druhú júlovú sobotu vo Vydrovskej doline pri Čiernom Balogu. Po jeho vzore sme 15. septembra 2018 zorganizovali podujatie LESY deťom na Partizánskej lúke v Bratislave.

11. Drevo z podniku Lesy ČR mieri do Číny

Čínski spracovatelia hľadajú nové zdroje. Každoročne ide približne o 100 miliónov kubíkov dreva a od roku 1998 narástol objem importovaného dreva desaťnásobne.

Českí lesníci vypúšťajú do Beskyd umelo odchovaných hlucháňov

Do Beskyd v tomto roku lesníci z podniku Lesy Českej republiky vypustia 18 hlucháňov odchovaných v tamojšom zariadení. Lesy ČR spolu a agentúrou ochrany prírody a krajiny ČR vyhlásili časť Beskyd za hlucháňiu oblasť.

12. Prvý ročník podujatia „Žuhračka pre všetkých“

História chaty Žuhračka sa spája aj so sídlom a činnosťou partizánskej skupiny Sitno počas druhej svetovej vojny. Práve tento fakt bol jedným z dôvodov, venovať jednu z mnohých vzdelávacích tém Žuhračke, ako významnému miestu protifašistického odboja.

13. Dni sv. Huberta 2018

20. Majstrovstvá Európy vo vábení jeleňov

14. Lesnícke vrecko kypí nápadmi

Stromáček semenáčik, bzučo-hmyzáci polesní, listáčik lesný

Aj bedľa vás môže zabiť

Jubilejný 20. ročník výstavy Huby ponúkol 230 druhov húb, okrem iných aj slovenskú premiéru.

Redakčná rada

Ing. Vlastimil Rezek
Ing. Jozef Bystriansky
Mgr. Pavel Machava
Ing. Jozef Herud
Ing. Robert Kiš
Ing. František Fodor
Ing. Július Burkovský

Šéfredaktor:

Ing. Vlastimil Rezek

Redaktori:

Mgr. Anna Šliacka (as)
Ing. Milota Nádovrníková (mn)

Stáli prispievatelia:

Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann

Grafická úprava:

Xepap, spol. s r. o.
www.xepap.sk

Foto na obálke:

Vlastimil Rezek

Adresa redakcie:

LESY SR, š. p.
Lesnícke a drevárske múzeum
Námestie SNP č. 23/25
960 01 Zvolen
telefón: 0918/444 278
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

Vládnu nám médiá. Súhlasíte? Možno si to tak ani neuvedomujeme, ale väčšina z nás médiá sleduje. Pravidelne. Staršia generácia, ktorá nechyrovala o sociálnych sieťach a fejsbukoch, počúva skôr rádio, tí mladší neodtrhnú zrak od obrazoviek inteligentných telefónov. Tlačené noviny už číta málokto, keď už, tak si ich prečítame na webe. No a takmer všetci si večer pozrú v televízii nejaké správy.

Žijeme v rýchlej dobe, ktorá sa prejavuje aj v tých médiách. Základ je – byť prvý! Už nejde o to, že médiá by mali informovať, vzdelávať, rozširovať naše obzory. Dnes je doslova hon za senzáciou, bulvárne médiá sa priam pretekajú, kto bude mať šokujúcejší titulok, kto oznámi senzáčnejší rozvod prominentného páru, či viac odhalenú slečnu zo showbiznisu.

Svet médií strašidelne zjednodušuje. Nie je v ňom priestor na objektívne vysvetlenie, argumenty či fakty. Sme takí, akých nás vykreslia médiá. Tragické je to, že ľudia majú silnú tendenciu médiám veriť.

Aké to je, sme už pocítili aj my, lesníci. O lesoch rozprávajú rôzni ľudia z občianskych združení, ochranári. Uzurpujú si právo na pravdu, patent na rozum. Odrazu sme iba ťažiar a kšeftári s drevom. Podľa nich lesom vôbec nerozumieme, ničíme ich a drancujeme.

Nemôžeme to nechať len tak. S týmito výmyslami a nepravdami musíme bojovať rovnakými, „mediálnymi“ zbraňami. Preto môžete v televízii, rozhlase, alebo aj na sociálnych sieťach vidieť a počuť, že „LESY SME MY“. A mimochodom, máme aj novú webovú stránku 😊

15. Tatry ukryté v dokumentoch

Existovali doby, keď sa ľudia báli vychádzať z domu kvôli takému premnoženiu vlkov, že svorky napádali a zabíjali aj človeka. Aj takéto informácie sa mohli dozvedieť účastníci medzinárodnej vedeckej konferencie TATRY v dokumentoch, ktorá sa konala v polovici septembra v Liptovskom Mikuláši.

16. Lesníctvo prežíva neľahké obdobie

Bol správcom aj zástupcom riaditeľa závodu u štátnych lesov. Dlhé roky tiež pracoval v štátnej správe ako vedúci lesného úradu a ostatných osem rokov až do apríla 2018 bol predsedom Slovenskej lesníckej komory. V tomto čísle Lesníka vám prinášame rozhovor s Jaroslavom Šulekom.

15

19

18. Lesnícke osobnosti

Július Dalmady, 110. výročie narodenia zakladateľa Horárskej školy v Jelšave.

Jozef Guber, 190. výročie narodenia lesného správcu na Oravskom komposesoráte.

19. Jelito, kopyto, platí to...

Kopyto je neoddeliteľnou súčasťou pri výrobe koženej topánky. Azda najdôležitejšou je stálosť tvaru a odolnosť proti vlhkosti. Koža, ktorá sa na kopyto natáhuje, je totiž vlhká a s kopytom sa nesmie pod jej vplyvom nič stať.

20. Slovenská lesnícka a drevárska rada

Vládnym nariadením zo dňa 23. 5. 1939 č. 121/1939 Sl. bola zriadená „Slovenská lesnícka a drevárska rada“ so sídlom v Bratislave, ako vrcholná ustanovizeň lesného a drevárskeho hospodárstva a poradný zbor Ministerstva hospodárstva vo veciach lesníckych a drevárskych.

21. Hrad Blatnica

Prevažná časť objektu hradu v súčasnosti leží na parcele, ktorá je v katastri nehnuteľností vedená ako zastavaná plocha. Jej vlastníkom je štát a správcom LESY Slovenskej republiky, š. p. Parcela s hradom je zároveň súčasťou Národného parku a Chráneného vtáčieho územia Veľká Fatra.

23. Zájazd lesníckych seniorov na Horné Považie

Výbor Klubu dôchodcov pri š. p. LESY SR – GR v Banskej Bystrici v spolupráci so Základnou organizáciou OZ – DLV pripravil pre svojich členov aj v tomto roku už tradičný zájazd, tentoraz na Horné Považie spojený s výročnou členskou schôdzou.

24. Pozvánka na výlet

Lesnícky kostolík, cyklotrasa na dráhe bývalej lesnej železnice a prečerpávací elektrárň Čierny Váh

25. Doprava dreva lesnou železnicou

V Topoľčiankach ženijné vojsko v rokoch 1886–1900, v rámci cvičenia, postavilo 15 km dlhú lesnú kónskú železnicu, spájajúcu Topoľčianky s poľsím Jedľové Kostolany. Táto bola v prevádzke až do roku 1915, kedy bola prebudovaná na premávku s lokomotívami na parný pohon.

26. Pre deti • Uveríte • Vtipy • Receptár

27. Kalendár • Jubileá

28. Svet hmyzu známy ako bambus

Pod rukami Noriyuki Saitoha sa bambus premieňa na sochy chrobákov, motýľov, ôs, múch...

21

Na slovíčko... s výrobnotechnickým riaditeľom podniku LESY SR Petrom Chrustom

Podnik LESY Slovenskej republiky v súčasnosti prežíva mimoriadne turbulentné obdobie. V priebehu posledných 12 mesiacov sa musel vyrovnávať s obvineniami z necitlivého prístupu k obhospodarovaniu lesov, problémami spôsobenými verejným obstarávaním, gradujúcou lykožrútovou kalamitou a v poslednom období aj s kolapsom trhu s ihličnatým drevom a z toho vyplývajúcim poklesom cien.

Aké sú najhorúcejšie témy súčasnosti v pestovaní lesa a ťažbe dreva, o tom sme sa rozprávali s novým výrobnotechnickým riaditeľom Petrom Chrustom.

Aké sú vaše pocity po mesiaci v novej funkcii?

Skutočne prežívame turbulentné obdobie. V poslednom roku nielen LESOM Slovenskej republiky, ale všetkým majiteľom a správcami lesov skomplikovala život situácia s podkôrnym hmyzom a myslím si, že aj do budúcnosti je to jeden z hlavných problémov, ktorý bude treba riešiť.

Do podniku som sa vrátil 1. apríla 2017. Na úrovni závodu Žilina bolo problémov podstatne menej ako z pohľadu generálneho riaditeľstva, a s výborným tímom, ktorý v Žiline je, som ich vedel hravo vyriešiť.

Problémy, ktoré máme v rámci celej firmy, sa kumulujú dlhé roky. Patrí k nim aj podkôrná kalamita. Kým išlo drevo na odbyt, tak nás trápila oveľa menej. Firma mala zdroje, spracovala sa kalamita, boli spokojní dodávatelia prác, boli spokojní aj obchodníci a spracovatelia dreva. A firma mala z čoho fungovať. Teraz sa problém obrátil proti nám. Už od leta minulého roka som avizoval problémy s obchodom s ihličnatou hmotou. Tie signály, že niečo nie je v poriadku, sme zachytili neskoro a trúfam si povedať, že doteraz sme ešte celý tento problém správne nepochopili. Myslím si, že toto bude rozhodujúci faktor, ktorý skomplikuje celú situáciu v podniku LESY SR, a ak nenájdeme pružné riešenia tohto problému, stav sa bude zhoršovať.

Lykožrútová kalamita bola aj v minulých rokoch. Niekedy sa ju podarilo dostať pod kontrolu, tento rok však bolo extrémne počasie, takže v niektorých prípadoch boli zaznamenané aj štyri rojenia lykožrútov. Aká je v súčasnosti situácia s kalamitou podkôrneho hmyzu?

Tento problém trápi nielen štátne lesy, ale všetkých užívateľov lesa. Najmä preto, že objem kalamity narástol na množstvá, ktoré sú na Slovensku ťažko spracovateľné a ťažko realizovateľné na trhu.

Zatiaľ k tomuto problému štátna správa pristupuje pomerne opatrne, no pripravuje sa rozhodnutie ministerstva

pôdohospodárstva pre všetkých užívateľov lesa. Budú to tvrdé opatrenia, ktorých zmyslom je spracovať všetky stromy so živými chrobákmi do konca marca 2019. To však opäť skomplikuje situáciu s kapacitami v ťažbových činnostiach, a tiež situáciu na trhu s drevom.

Vieme povedať, koľko kalamity majú v tomto roku LESY Slovenskej republiky?

Situácia sa stále vyvíja, čakáme na výsledky posledného rojenia lykožrútov. Za celý rok 2018 počítame s množstvom ihličnatého kalamitného dreva v objeme okolo 2,2 až 2,5 milióna m³. Myslím si, že stav kalamity nie je na všetkých závodoch úplne presne zmonitorovaný. Úmyselná ťažba ihličnatého dreva je zastavená, to znamená, že celý objem ťažby v roku 2018 bude kalamita, s výnimkou malého množstva ihličnatého dreva, ktoré napadne pri ťažbách v zmiešaných porastoch.

V spomínaných opatreniach štátnej správy rezonuje najmä represívna zložka. Plánujú sa aj podpory majiteľov a správcov lesa na urýchlenu odstránenia kalamity, prípadne finančné dotácie či bezúročné pôžičky spracovateľom na navýšenie porezových a skladovacích kapacít?

Zatiaľ sa o finančných príspevkoch štátu majiteľom a správcami lesných pozemkov na spracovanie podkôrníkovej kalamity

neuvažuje. V susednom Česku, kde majú podobné problémy, sa vláda rozhodla ešte komcom mája zvýšiť podporu pre súkromných majiteľov lesov na obnovu lesa a asanáciu dreva napadnutého podkôrnym hmyzom o 300 miliónov korún na celkových 1,2 miliardy korún (asi 46,7 milióna eur).

Na Slovensku má byť mimoriadne zasadnutie vlády ku kalamite začiatkom októbra. Zo strany podniku LESY SR aj ostatných majiteľov a správcov lesa budú pripravené požiadavky, v ktorých budeme žiadať, aby štát prispel všetkým užívateľom lesov v kalamitných oblastiach na spracovanie kalamity. Akou sumou, to samozrejme nevieme, i keď máme spracované predbežné kalkulácie.

So spracovaním dreva úzko súvisia aj kapacity v ťažbových činnostiach. Prednedávnym dodávateľmi prác vyjadrili nespokojnosť s cenami, ktoré vyplácajú na základe verejných obstarávaní LESY SR. Podnik v súčasnosti nemá priestor na zvýšenie týchto platieb. Máme do budúcnosti riešenie tohto problému?

Jednou z požiadaviek podniku voči zakladateľovi, je zrušenie odvodu do štátneho rozpočtu z dôvodu mimoriadnej situácie. So živnostníkmi sme naposledy rokovali v druhej polovici septembra. Pri podkladoch, ktoré sme dali do verejného obstarávania na roky 2019 – 2022, sme zvýšili tarifné ceny u motorových píl a koní oproti roku 2018 o päť percent a u kolesových traktorov o tri percentá.

Posledná požiadavka živnostníkov bola, aby sme v tarifách išli na maximálne ceny. Po prepočítaní sme zistili, že zvýšenie cien oproti súčasnosti by bolo v roku 2019 pri predpokladanej ťažbe okolo 4,5 milióna m³ až 14 miliónov eur. Ide o nárast cien len v klasických technológiách (ide o pílu, kone, traktory a malé lanovky s traktorovým pohonom). Problém vidím aj v tom, že v Česku avizujú na budúci rok okolo 50 miliónov m³ ihličnatej kalamity a ceny ťažbových prác v stredoeurópskom regióne rastú len preto, aby bola kalamita spracovaná. Budeme musieť ceny prispôsobiť trhu.

Kapacity dodávateľov ťažbových činností postupne klesajú. Starší pracovníci odchádzajú, a o ťažkú prácu v lese enormný záujem nie je. Neuvažuje vedenie podniku o vytvorení vlastných ťažbových čiat?

Áno, rozmyšľáme o tom, hlavne na kalamiťných závodoch. Odštepny závod Čadca by mal mať do konca roka dve vlastné partie s lesnými kolesovými traktormi. Vidíme v tom výhodu aj z hľadiska pružnosti spracovania kalamity. Verejné obstarávanie nám skutočne veľmi dlho trvá, a musím povedať, že podkórny hmyz nečaká. Kým sme práce zadali a verejne obstarali, uplynulo sedem až osem týždňov a hmyz vyletel a napadol ďalšie porasty.

Do budúcnosti budeme musieť komplexne riešiť výrobu v ťažbovej, aj v pestovnej činnosti.

Keď si odmyslíme lykožrúťovú kalamitu, ktoré ďalšie problémy v súčasnosti ohrozujú normálne fungovanie podniku?

Jeden z nich je ochrana hlucháňa. Po schválení programu ochrany hlucháňa na ministerstve životného prostredia došlo k pokusu vytvoriť 30.000 hektárov bezzásahového územia v hospodárskych lesoch. To by v súčasných podmienkach viedlo nie k ochrane hlucháňa, ktorý v suchých porastoch neprežije, ale iba ku gradácii kalamity a k rozpadu zvyškov smrečín. O tomto probléme budeme ešte rokovať. Podporujem zachovanie všetkých funkcií lesa, ale som toho názoru, že iba zdravý les môže plniť všetky mimoprodukčné funkcie, nie mŕtvy les. Veľmi závažným problémom, ktorý musíme riešiť, sú stavy zveri a s nimi súvisiace škody zverou.

To je spor o spôsob ochrany hlucháňov, je tu však ešte ďalší návrh z dielne ministerstva životného prostredia, a tým je rozšírenie bezzásahových území v národných parkoch a tiež prechod správy národných parkov na toto ministerstvo.

LESY Slovenskej republiky sú zo zákona správcom lesného majetku štátu, a ak sa nájde v parlamente nadpolovičná väčšina poslancov, ktorí sa rozhodnú, že časť tohto územia bude spravovať niekto iný, nespravíme s tým nič. Nemyslím si však, že je to správna cesta. Bezzásahovosť v ihličnatých oblastiach je zlá cesta. Ak sa Slovensko rozhodne pre túto alternatívu, čaká túto krajinu množstvo škôd z rozvrátených biotopov a do ďalších období množstvo nevyčíslených nákladov na nápravu chýb, ktoré vyplývajú z tohto rozhodnutia.

V súvislosti s extrémnymi teplotami a nedostatkom zrážok je legitímna otázka, či sa so zmenou klímy nezmenia lesnícke postupy pri výsadbe lesa. Holiny po kalamitách sú v letných mesiacoch extrémne prehrievané, a keď si pripojíme niekoľkotýždňové obdobia bez dažďa, musí to mať vplyv na udatosť sadeníc.

Veľké holiny narastajú dlhodobo na kalamiťiskách v smrekových oblastiach. Práve na týchto plochách chceme preferovať obalované sadenice, ktoré majú vyššiu

ujatosť. Problémom sú tiež lykokazi a tvrdoni, ktorí spôsobujú veľké škody. Tu je vhodná a odskúšaná ochrana voskovaním krčkov sadeníc.

Čo sa týka tohoročnej výsadby, mám informácie, že napriek vysokým teplotám nie sú škody až také veľké, ako sme očakávali.

Škody spôsobené suchom v poľnohospodárstve vláda aspoň čiastočne kompenzuje. Ako to vyzerá na Slovensku?

V prvom rade musíme vyčísliť škody spôsobené suchom na jednotlivých odštepnych závodoch. Podľa výšky týchto škôd sa rozhodneme, čo ďalej. Je ale pravda, že napríklad v Nemecku vláda škody vzniknuté suchom lesníkom uhrádza.

Vráťim sa ešte k obalovaným sadeniciam. Znamená to, že v budúcom roku začne OZ Semenoles vo väčšej miere pestovať práve tieto, aj keď drahšie sadenice?

V týchto dňoch tento problém riešime. V prvom rade musíme zabezpečiť hladký priebeh zberu semien. Našťastie je semenný rok takmer pre všetky druhy drevín. Pre podnik LESY SR potrebujeme 24 ton bukvice, o ktorú je však záujem aj v zahraničí. Zaregistrovali sme tak veľké množstvo zberačov, ktorí vykrádajú naše porasty. Jedľového semena by malo byť už zozbierané dostatočné množstvo, hoci prišli prvé mrazy, jedľové šišky sa rozpadli a semená sa rozsypli po porastoch.

S úrodou semien lesných drevín súvisí aj možnosť využitia prirodzeného zmladenia porastov. Na veľkej časti Slovenska však prirodzené zmladenie likviduje premnožená zver.

Sú dve možnosti, ako sa s týmto stavom vyrovnáť. Jednou z nich je výstavba oplôtok, ktoré sú však z môjho pohľadu veľmi nákladné, druhá možnosť je znížiť stavy zveri. K stavu zveri musia zaujať jasné stanovisko ústredné orgány štátnej správy.

O tomto probléme sa hovorí už niekoľko rokov. Existuje nejaké riešenie, ktoré by reálne pomohlo problém vyriešiť?

Treba zainteresovať užívateľov poľovních revírov na odlove samičej zveri a mláďat a plnenie plánu lovu celoplošne kontrolovať. Všetky chovateľské komisie by mali na základe nejakého pokynu zo strany štátnej správy zabezpečiť, aby užívatelia poľovních revírov predkladali všetky čeluste odlovej netrofejovej zveri, ktoré by potom boli komisionálne zlikvidované. Tiež je potrebné zo strany štátnej správy dôsledne kontrolovať, či sú správne nastavené plány chovu a lovu. Nie je možné, aby v jednom poľovním revíri naplánovali odlov 300 kusov raticovej zveri a v susednom, s rovnakými podmienkami a na rovnakej výmere, iba polovicu.

Možno by sme sa mali inšpirovať v zahraničí. V Nemecku je štátom platený poľovnícky hospodár, ktorý navrhne plány chovu a lovu a tie potom spolu s majiteľom poľovních pozemkov a užívateľom poľovního revíru odsúhlasia. Potom by nedochádzalo k takým škodám ako v súčasnosti. Na poľnohospodárskych plochách sú to škody jednorazové a na budúci rok majiteľ pozemkov znova poorie a zaseje. Lesníci často prídu o 30 rokov práce, kedy pestujú lesy a tie zver zničí ohryzom a lúpaním. Potom pestujeme v lesoch iba palivové drevo, vláknu a energetickú štiepku.

Na záver. Problémov je veľa, ale najväčším problémom je napriek všetkému lykožrúť. Podarí sa šírenie tohto hmyzu v budúcom roku aspoň utlmiť?

Zámerom všetkých zainteresovaných strán je do marca zlikvidovať všetky napadnuté stromy s aktívnym chrobákom. Štátna správa bude zatiaľ tolerovať nespracovanie suchých stromov, z ktorých už lykožrúť vyletel. Osobne presadzujem technológie, ktoré odstránia aj všetky zvyšky po ťažbe, ktoré by mohli podporovať šírenie lykožrúta. Otázne je využitie zvyškov po ťažbe na výrobu energetickej štiepky, proti ktorej sa v súčasnosti vedie mediálna vojna. Túto hmotu však nie je možné inak využiť a môže byť zdrojom ďalšej kalamity. Ale to už je námet na ďalšiu samostatnú tému.

Ďakujem za rozhovor

-vr-

Vedením ekonomického úseku bola poverená Dana Kráľová

Generálny riaditeľ podniku LESY Slovenskej republiky, š. p., Ing. Marian Staník odvolal dňom 19. septembra ekonomického riaditeľa Ľuboša Németha a poveril vedením tohto úseku Ing. Danu Kráľovú, MBA.

Ing. Dana Kráľová

Nový riaditeľ OZ Slovenská Ľupča

Novým riaditeľom OZ Slovenská Ľupča sa od 20. septembra stal Ing. Ľubomír Machyniak. Pre tohto bývalého vedúceho ekonomicko-obchodného úseku OZ nie je táto funkcia neznáma. V minulosti pôsobil ako riaditeľ OZ Liptovský Hrádok, OZ Beňuš a OZ Slovenská Ľupča riadil niekoľko mesiacov na základe poverenia.

OZ Slovenská Ľupča, ako jeden z mála závodov (aj) s ihličnatými lesmi, nemá kalamitu. Tento úspech lesníkov a pestovateľov OZ má však aj odvrátenú stranu. „Našou prvoradou úlohou je zabezpečiť aj pri zníženej ťažbe plánovaný hospodársky výsledok,“ hovorí Machyniak. Závod je vo viacerých lesných celkoch v deviatom a desiatom roku platnosti PSL. Ihličnaté porasty s plánovanou obnovou zasa nemôže využívať pre celopodnikový zákaz plánovanej ihličnatej ťažby.

Ing. Ľubomír Machyniak

Ďalšie zmeny na postoch riaditeľov OZ

Bývalý riaditeľ OZ Slovenská Ľupča Ing. René Kozáčik od rovnakého dátumu pôsobí ako riaditeľ OZ Kriváň a personálnu rošádu vrcholových manažérov LESY SR zaviedol bývalý riaditeľ OZ Kriváň Ing. Ján Mokry, ktorý sa po dvoch rokoch vrátil na čelo OZ Prievidza. Nateraz poslednou zmenou vo vedení OZ je odvolanie riaditeľa OZ Námestovo Ing. Jozefa Heruda. Generálny riaditeľ podniku Ing. Marian Staník poveril vedením tohto závodu bývalého vedúceho výrobnotechnického úseku Ing. Františka Poletu. -vr-

Ing. René Kozáčik

Ing. Ján Mokry

Ing. František Poleta

Novým riaditeľom OZLT sa stal Vladimír Iždinský

Generálny riaditeľ LESY Slovenskej republiky, š. p., Ing. Marian Staník vymenoval dňom 1. 10. 2018 za riaditeľa Odštepného závodu lesnej techniky Ing. Vladimíra Iždinského.

Vladimír Iždinský (63) pracuje u štátnych lesov od roku 1982. Na OZ Beňuš pôsobil na najrôznejších postoch, okrem iného aj ako riaditeľ závodu. Od roku 2015 bol riaditeľom OZ Liptovský Hrádok.

Aké sú plány nového riaditeľa? „Najdôležitejšou úlohou OZ lesnej techniky je dosiahnuť priaznivý hospodársky výsledok za rok 2018,“ hovorí Iždinský. Nakoľko pred svojim menovaním nemal kompletne informácie o problémoch odštepného závodu, plánuje sa v najbližších dňoch osobne oboznámiť s prevádzkou ústredia OZ aj jeho regionálnych stredísk.

Novému riaditeľovi želáme veľa pracovných úspechov a správnych rozhodnutí.

-vr-

Ing. Vladimír Iždinský

Lignumexpo – Les 2018 s účasťou š. p. LESY SR

Úzko špecializovaný medzinárodný veľtrh zameraný na lesníctvo, drevárske stroje, zariadenie a materiály. Tak by sa dala v krátkosti charakterizovať výstava Lignumexpo – Les 2018, ktorá prebehla 18.-21. septembra na výstavisku Agrokomplex v Nitre. Spoluorganizátorom výstavy bol aj štátny podnik LESY Slovenskej republiky, ktorý sa prezentoval stánkom v pavilóne F, predajnou výstavou Odštepného závodu Semenoles a nákladným automobíлом Tatra s nadstavbou z Odštepného závodu lesnej techniky.

Ústredným motívom stánku LESY SR bolo meranie dreva s pripravenou guľatinou, prímerkou aj skladovou metrovkou (krokodíl). Stánok bol umiestnený v centre diania, nakoľko Lignumexpo sa už dlhé roky radí ku komornejším výstavám Agrokomplexu, a takmer všetky aktivity sú sústredené práve pri vchode na výstavisko v pavilóne F. Hneď vedľa priestoru podniku LESY SR bola pripravená panelová diskusia zástupcov lesníkov a drevárov s názvom „Quo vadis lesníci a drevári“, ktorá bola jedným z najzaujímavejších bodov výstavy.

Horúcim témam vzťahu lesníkov a drevárov, o spôsobu likvidácie kalamít a možnostiach spolupráce, zodpovedal aj záujem publika, v tomto prípade prevažne

Stánok LESY SR

OZ Semenoles na vonkajšej ploche

Generálny riaditeľ Marian Staník a bývalý generálny riaditeľ Karol Vinš

Výstava je vysoko odborná. Obrábacie centrá ani olepovačky hrán bežných návštevníkov nezaujali.

lesníckeho. Asi preto, že prebytok suroviny na trhu vplyvom rozsiahlej kalamity a pádov cien dreva trápi viac lesníkov ako drevárov. Tému sa venovali za LESY SR generálny riaditeľ podniku Marian Staník, obchodný riaditeľ Tomáš Klouček, za drevárov predseda drevárskej sekcie Zväzu spracovateľov dreva Milan Benco, poradca zväzu a bývalý generálny riaditeľ podniku Karol Vinš, predseda Slovenskej lesníckej komory Milan Dolňan a šesticu diskutujúcich doplnil dekan drevárskej fakulty TU Zvolen Ján Sedliačik. Pomenované a zdôvodnené boli všetky sporné body. Ak však niekto čakal rozuzlenie súčasných problémov lesníkov v obchode s drevom, zostal sklamaný. Nezodpovedaná zostala napríklad otázka: „Čo s drevom, ktoré nie sú schopné slovenské firmy spracovať?“

Lignumexpo sa pýši už viac ako švrťsto-ročnou tradíciou. Prvý ročník tohto veľtrhu zorganizovali v Nitre už v roku 1991, postupne však výstave napriek prechodu na dvojročný cyklus klesal počet vystavovateľov aj návštevníkov. Napríklad v roku 2006 sa ešte zúčastnilo 214 firiem z 12 krajín, v roku 2016 to bolo už iba 156 vystavovateľov. Počet návštevníkov sa v roku 2016 zastavil na čísle 7600. Trend poklesu záujmu je však v čase internetových obchodov a zastabilizovaného počtu drevospracujúcich prevádzok na Slovensku pochopiteľný.

Tradičná strelecká súťaž

V prekrásnom prostredí Slánskych vrchov, znášanom nevídaným počasím, sa v piatok 14. 9. 2018 uskutočnil už 18. ročník streleckých pretekov O pohár generálneho riaditeľa. O prestížnu trofej zabojovalo päťdesiatštyri strelcov z radov zamestnancov LESY SR, š. p., ale aj dve družstvá dôchodcov.

Súťažilo sa v šesťboji, ktorý pozostával z troch guľových a troch brokových disciplín. Celé preteky boli precízne a dokonale pripravené, takže sa nevyskytli žiadne rušivé javy.

Najpevnejšiu ruku a najpresnejšiu mušku mali strelci z OZ Levice – Marek Homola a Stanislav Krázel, s nástrelom 1092 b., na druhom mieste sa umiestnilo družstvo z OZ Semenoles Liptovský Hrádok – Róbert Láska a Kristián Kováč, s nástrelom 1071 b., na treťom mieste sa umiestnili strelci z OZ Topoľčianky – Anton Molnár a Tomáš Kopča s nástrelom 1037 b.

Víťazom z radov jednotlivcov sa s nástrelom 568 b. stal Stanislav Krázel – OZ Levice, na druhom mieste sa s nástrelom 562 b. umiestnil Igor Solnica – OZ Smolenice, a na treťom mieste s nástrelom 541 b. sa umiestnil Róbert Láska – OZ Semenoles Liptovský Hrádok.

Pretekov sa zúčastnil aj generálny riaditeľ Lesov SR Marian Staník.

Víťazom srdečne blahozeláme.

Ján Zengevald
foto Michal Dobranský

Po troch rokoch znovu na Slovensku

Už vyše 20 rokov trvá tradícia stretnutí pracovníkov Lesníckych ochranných služieb Slovenska, Česka a Poľska. Podľa tradície vždy traja pracovníci Lesníckej ochranných služieb z okolitých krajín navštívia hostujúcu krajinu, aby tu načerpali nové skúsenosti a odovzdali svoje skúsenosti z oblasti ochrany lesa. Stretnutie sa koná každý rok v inej krajine. V roku 2018 sa podujatie po troch rokoch vrátilo znovu na Slovensko. Privítali sme u nás prof. W. Grodzkého, dr. inž. G. Tarwackého, dr. inž. M. Tkaczyka (LOS Poľsko), Ing. Bc. J. Lubojackého, Ph.D., Ing. F. Lorenca, Ph.D. a RNDr. A. Veleho, Ph.D. (LOS Česko).

Lesnícka ochranná služba Banská Štiavnica v spolupráci s podnikom LESY SR, š. p., a podnikom Vojenské lesy a majetky SR, š. p., pripravila zaujímavý trojdňový (11. – 13. 9. 2018) exkurzný program a situovala ho do oblasti Záhoria. Účastníci stretnutia navštívili lesné porasty, kde diskutovali najmä o problémoch s pestovaním borovice a duba v tejto časti Slovenska.

Klimatické zmeny, prinášajú so sebou teplotné extrémny (najmä dlhotrvajúce letné periódny extrémneho sucha a tepla). To platí dvojnásobne pre oblasť Záhoria. Pribeh počasia za posledných 5-6 rokov sa tu veľmi negatívne podpísal na zdravotnom stave borovicových porastov. Oslabené stromy napáda hromadne najmä lykožrút borovicový a lykožrút vrcholcový. Obidve navštívené organizácie vynakladajú veľké úsilie na zvládnutie situácie, ale ani to, zdá sa, nestačí a šírenie podkôrneho hmyzu sa nedarí zastaviť. Taktiež účastníkov trojstretnutia zaujalo premnoženie poloparazitického kríku v korunách borovíc, imela bieleho, ktoré tiež vplýva na oslabenie hostiteľa odoberaním živín a vody.

Ale nielen problémy s borovicou si všimli účastníci stretnutia. Zaujala ich aj návšteva porastu javora napadnutého novým nepôvodným druhom huby *Cryptostroma corticale*, škody vo výsadbách topolov spôsobené bobrom, premnoženie chrobáka

Účastníci stretnutia.

Vaječné znášky mnišky veľkohlavej sú hojné v dubových porastoch okolo Trstína.

Injektážou pagaštanov sa zabezpečila ich ochrana pred ploskáčikom pagaštanovým na dobu dvoch rokov.

Rozpad dubových porastov napadnutých krasoňom dvojškvrným *Agrilus biguttatus*.

Požerok krasoňa dvojškvrného *Agrilus biguttatus* pod kôrou.

Agrilus biguttatus v dubinách či vzrastajúca početnosť významného škodcu duba a topola, mnišky veľkohlavej. V roku 2018 sa jej početnosť výrazne zvýšila a v roku 2019 môžeme očakávať holožery na mnohých lokalitách. Pracovníci LOS Banská Štiavnica prezentovali okrem iného aj výsledky pokusov s injektážou pagaštanov. Uvedená metóda sa pokusne aplikuje proti ploskáčikovi pagaštanovému, ale mohla by sa využiť aj v boji s inými druhmi škodcov.

V rámci sprievodného programu účastníci pracovného stretnutia navštívili hrad Červený Kameň a Baziliku Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne-Strážach.

Lesnícka ochranná služba chce týmto vysloviť poďakovanie za spoluorganizovanie podujatia najmä Ing. P. Chrástovi, Ing. A. Ábelovej, Ing. I. Špildovi, Ph.D. (GR LESY SR š. p.), Ing. J. Pieckovi Ph.D.,

Ing. M. Ondrejčkovej (OZ Šaštín), Ing. M. Matysovi, Ing. M. Slobodovi (OZ Smolenice), Ing. J. Juricovi, Ing. P. Bartošekovi, Ing. J. Lacovi, Ing. M. Kováčovi (Vojenské lesy a majetky SR, š.p. Odštepny závod Malacky), ako aj ďalším nemenovaným, ktorí sa na organizovaní úspešného podujatia podieľali.

Milan Zúbrik (LOS Banská Štiavnica),
Ivan Špilda (LESY SR, š. p.)

Lykožrút vrcholcový je momentálne najagresívnejší lykožrút na borovici – požerok

Verejnost' musí poznať aj názory lesníkov

Na poste vedúceho odboru komunikácie došlo od začiatku septembra k zmene, keď mediálnu politiku podniku LESY Slovenskej republiky má na starosti dlhoročný PR-manažér Pavel Machava. S novým vedúcim, ktorý má za sebou pôsobenie v Slovenskom vodohospodárskom podniku, PPS Group či práci v PR-agentúre, sme sa rozprávali o aktuálnych problémoch mediálnej prezentácie podniku.

Do podniku LESY Slovenskej republiky ste nastúpil iba pred mesiacom, no problematika obhospodarovania lesov a súčasnej situácie s mediálnym obrazom lesníkov na verejnosti vám vzhľadom na predchádzajúce pôsobenie asi nie je neznáma?

Máte pravdu. Mojm predchádzajúcim pôsobiskom bol Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik. Prichádzal som do kontaktu s problematikou lesov, a to najmä z pohľadu ich vodozádržnej schopnosti. Tiež som vnímal, lebo veľmi podobné to bolo aj u vodohospodárov, že médiá skôr preferujú témy, kde je nejaký konflikt, zápleтка, niečo dramatické. Dostať do médií pozitívnu správu spravidla nebýva ľahké. Inak to nie je ani s podnikom Lesy SR.

Lesníci sa v poslednom období napriek množstvu vynaloženého úsilia a prostriedkov dostali do mediálnej defenzívy, keď ich názory novinári alebo nepublikujú, alebo im dajú iba minimálny priestor. Aké sú možnosti tento stav zvrátiť?

Tento stav je skutočne neveselý. Treba však vychádzať z toho, ako v dnešnej dobe fungujú médiá. Podobne, ako je to aj v iných oblastiach života, aj médiá sa prispôbujú dopytu. A dnes je dopyt po bulvárnych témach, maximálne zjednodušených. Ľudia skrátka vyhľadávajú jednoduché témy, pri ktorých sa uvoľnia, zrelaxujú. V takejto situácii je samozrejme ťažké vysvetliť zložité témy. Navyše, médiá neprímerane veľký priestor

poskytujú rôznym občianskym združeniam, ktorých pohľad na hospodárenie v lesoch je odlišný od nášho. Je dolke žité, aby sa verejnosc' mohla dozvedieť stanoviská a názory Lesov SR. Keďže tie „tradičné médiá“ nám dostatočný priestor neposkytujú, preto hľadáme iné možnosti – napr. sociálne siete, či tvorbu vlastných správ prostredníctvom krátkych šotov, ktoré budeme zverejňovať na našej webovej stránke.

Prišli ste do situácie, keď už bola rozbehnutá príprava rozsiahlej mediálnej kampane podniku. Mali ste možnosť do prípravy tejto kampane zasiahnuť?

Mediálna kampaň sa začala pripravovať ešte na jar tohto roku. Vznikla ako reakcia na kampaň My sme les. Zaznelo v nej totiž množstvo poloprávd a prekrútených faktov, navyše za veľmi výdatnej mediálnej podpory. Základné parametre kampane boli nastavené už pred mojm príchodom, no operatívne veci samozrejme riešim aj ja.

Aké výstupy môžeme očakávať v najbližších dňoch alebo týždňoch? Ako dlho potrvá táto kampaň?

Kampaň je rozvrhnutá na tento i budúci rok. Bol vytvorený videospot, aj rozhlasové spoty. Kampaň bude prebiehať v televízii, rozhlase, na webových stránkach, i v tlači. Musím povedať, že keď som videl videospoty, mal som doslova husiu kožu. Kampaň je veľmi emotívna, so silným odkazom. V čase, keď vyjde toto číslo Lesníka, kampaň už bude v plnom prúde.

Čo by sa malo podľa Vás zmeniť na mediálnom obraze podniku LESY Slovenskej republiky po ukončení kampane?

Cieľom kampane je najmä priblížiť širokej verejnosti prácu všetkých, čo v lese pracujú. Chceli by sme docieľiť to, aby ľudia na Slovensku nepodľahli demagógií niektorých občianskych združení a jednotlivcov, ktorí nás vykresľujú ako bezohľadných ťažiarov. V našom podniku pracuje množstvo statočných, poctivých ľudí, ktorí zodpovedne robia svoju prácu.

Ďakujem za rozhovor

-vr-

LESY deťom

Verejná mienka je v dnešnej dobe veľmi krehká komodita, ktorá vie rozhybať davy ľudí rýchlejšie ako peniaze... a to už je čo povedať. Preto k nej treba pristupovať veľmi opatrne a nepretržite pripravovať jednotlivé kroky, ktoré sa v konečnom dôsledku prostredníctvom vhodne predkladaných informácií pretvárajú do názorov ovplyvňujúcich úsudky jednotlivcov i skupín obyvateľstva.

Štátny podnik LESY Slovenskej republiky dlhé roky podceňoval silu verejnej mienky. Aj to umožnilo mnohým neziskovým organizáciám vytvoriť si biznis na úkor dobrého mena lesníckeho stavu. Je čas zmeniť to a posunúť sa vpred. Inšpiráciou pre nás môže byť najväčšie podujatie Deň stromu, ktoré náš podnik pre verejnosť organizuje každú druhú júlovú sobotu vo Vydrowskej doline pri Čiernom Balogu. Podľa jeho vzoru sme 15. septembra 2018 zorganizovali podujatie LESY deťom na Partizánskej lúke v Bratislave.

Dreváčikova cesta dvanástimi stanoviskami lesnej pedagogiky, pri ktorých sa vystriedali lesní pedagógovia z odšepných závodov Smolenice, Šaštín, Levice, Trenčín, Považská Bystrica, Semenoles i generálneho riaditeľstva, lákala deti a rodičov. Najväčšia vďaka patrí kolegom z OZ Smolenice, ktorí pod taktovkou Michala Slávika zabezpečili materiál a pomôcky na jednotlivé aktivity. Manažérske schopnosti kolegu sa prejavili nielen počas týždňov príprav tejto akcie, ale aj v deň samotného konania, za čo jemu, ale aj všetkým zúčastneným kolegom, patrí obrovské poďakovanie.

Podujatie LESY deťom prinieslo návštevníkom bohatý program. Nechýbali slávne osobnosti ako Sajfa, Dara Rolins, Ema Drobná, Tárajko a Popletajka a mnohí iní.

Od rána na Partizánsku lúku prichádzali rodiny s deťmi. Mnohých veľmi potešilo, keď tam uvideli nadšených lesných pedagógov pripravených odpovedať na zvedavé otázky detí, ale aj rodičov.

A čo si z tohto dňa odniesli naši kolegovia? „Musím sa priznať, že posledné tri týždne som žil akciou LESY deťom. Priblížiť sa aspoň polovične úrovni a rozsahu najväčšej akcie

LESOV SR Dňu stromu, bolo veľmi vyčerpávajúce ale o to väčšiu energiu a dobrý pocit mám dnes, keď tu vidím kolegov, ktorí prišli a chopili sa úlohu na vopred určených stanovištiach, a hlavne tie spokojné rodiny s deťmi, ako sa tešia a chcú vyskúšať všetko, čo sme im na Dreváčikovej ceste pripravili. Všetkým, ktorí

priložili ruku k dielu, a môžete ich tu vidieť, ale aj tým, ktorí dovedli mravčiu prácu a pomohli dnešnú akciu zorganizovať, veľmi pekne ďakujem,“ tak opísal svoje pocity Michal Slávik a už sa aj ponáhľal dotiahnuť detaily spojené s výsadbou javora červenolistého, ktorý vkusne doplnil a oživil stromoradie na tomto krásnom mieste. To znamená, že sa tu aj pracovalo. Ešte sme si vykopanú jamu poriadne nestihli odfoťiť a už pani ministerka Gabriela Matečná spolu s generálnym riaditeľom LESOV SR Marianom Staníkom do nej zasadili strom, ktorý je živým darom LESOV deťom, a nielen deťom. A práve tu sme odchytili ďalších kolegov s otázkou ako dnešný deň vnímajú? „Som veľmi milo prekvapený reakciami ľudí. Mnohí lesníkmi a LESOM SR dokonca vyjadrujú podporu. Osobne sa nám prišli poďakovať za dnešnú akciu,“ prezradil Marián Nosál, v tejto chvíli už vedúci odboru riadenia ľudských zdrojov. A ako vníma tento deň a prvú akciu štátneho podniku LESY SR pod svojou gesciou novoapčený vedúci odboru komunikácie Pavel Machava? „Videl som obrovskú radosť v očiach detí, ktoré túžia objavovať a učiť sa nové veci, a to ma uistilo, že ideme správnou cestou.“

LESU ZDAR!

-as-

Drevo z podniku Lesy ČR mieri do Číny

Nadbytok dreva na stredoeurópskom trhu a neistota odbytu viedla zástupcov podniku Lesy Českej republiky k augustovému stretnutiu s predstaviteľmi čínskej Asociácie výrobcov paliet a obalových materiálov. V tomto roku podnik exportuje do Číny niekoľko desiatok tisíc kubíkov guľatiny a v závere leta rokoval o ďalších kontraktoch s podstatne väčším objemom.

Čína v ostatných rokoch pre rastúcu ekonomiku žiada viac dreva ako v minulosti. Využíva ho v stavebníctve, v oblasti energetiky či pri výrobe paliet. Čínski spracovatelia hľadajú nové zdroje. Každoročne ide približne o 100 miliónov kubíkov dreva a od roku 1998 narástol objem importovaného dreva desaťnásobne.

Lesy ČR majú o vzájomný kontrakt vážny záujem, hoci vedia, že prevážať drevo do takej vzdialenej destinácie nie je ideálne. Samozrejme by sme uvítali, keby sa české drevo spracovávalo v tuzemsku a vyvážalo sa napríklad ako nábytok. Na českých pilách

aj v susedných krajinách je však dreva nadbytok, a preto treba nájsť ďalšie možnosti

odbytu, uviedla hovorkyňa podniku Eva Jouklová.

Českí lesníci vypúšťajú do Beskýd umelo odchovaných hlucháňov

Do Beskýd v tomto roku lesníci z podniku Lesy Českej republiky vypustia 18 hlucháňov odchovaných v tamojšom zariadení. Osem kohútov a osem sliepok sa dostalo do voľnej prírody už v septembri, ďalší dvaja kohúti ich nasledovali v októbri. Lesy ČR spolu s agentúrou ochrany prírody a krajiny ČR vyhlásili časť Beskýd za hluchániu oblasť.

Cieľom tamojších lesníkov z podniku Lesy ČR je obnoviť populáciu beskydského hlucháňa. Na tomto zámere spolupracujú s CHKO Beskydy a tiež s ostravsko-opatskou diecézou, ktorá vlastní susedné lesy s vhodnými biotopmi. Lesníci vypúšťajú do voľnej prírody vtáky odchované vo vlastnom špecializovanom zariadení už druhý rok. Vlni bolo prvých päť hlucháňov.

„Máme 15 overených pozorovaní vtákov, alebo ich pobytových znakov, posledný z mája. V prírode teda prežili, a to je pre náš chov aj postup pri vypúšťaní dôležitá správa,“ uviedol Tomáš Peka, správca z Frýdku-Místku podniku Lesy ČR. Hlucháne, ktoré boli vypustené do voľnej prírody v tomto roku, boli od jari vo vypúšťacej voliére neďaleko historických tokanísk. Ako sa ukázalo, hlucháne sa aj po mesiaci zdržiavajú neďaleko vypúšťacích volier.

Na ochranu hlucháňov pred predátormi poľovníci vlni ulovili spolu 70 diviakov. Ďalšou hrozbou pre hlucháne sú líšky, kuny a jazvece. Tých v tomto roku ulovili vyše 20 kusov.

V spolupráci s CHKO Beskydy tiež Lesy ČR vyhlásili v septembri na 983 hektároch hluchániu oblasť s odlišným spôsobom hospodárenia. „Na území bude od 1. decembra do 15. júna obmedzené hospodárenie. „Okrem nevyhnutných prác ako je zalesňovanie alebo opravy oplôtkov sa nebudú v lokalite vykonávať žiadne činnosti,“ povedal Tomáš Pospíšil, riaditeľ lesného a vodného hospodárenia podniku.

„Návrat hlucháňa do Beskýd je veľmi náročný cieľ. Nezaobíde sa bez zmeny

v tunajších lesoch od výsadby jedlí, starostlivosti o jarabinu, jelše, brezy alebo liesky, cez prerezávanie mladých hustých smrečín s čučoriedkami až po ochranu najcennejších starých porastov. Hlucháne potrebujú pokoj, a preto sa tu snažíme obmedzovať napríklad aj hromadné preteky, ktoré ich môžu rušiť,“ vysvetlil František Jaskula z Agentúry ochrany prírody a krajiny ČR, riaditeľ Správy CHKO Beskydy.

Eva Jouklová
hovorkyňa Lesy ČR

Prvý ročník podujatia „Žuhračka pre všetkých“

Ako to už býva, keď sa rozhodnete zorganizovať podujatie pod holým nebom, najneistejším prvkom vždy zostáva počasie. A tak sme 12. júna 2018 s napätím očakávali, či sa nám podarilo vybrať ten správny deň na zorganizovanie prvého ročníka podujatia „Žuhračka pre všetkých“. Ved' minulý týždeň tu lialo ako z krhly a keby to malo pokračovať aj v tento deň, bola by to veru škoda pre nás všetkých, ako organizátorov, tak i školy a školákov, ktorí sa podujali zúčastniť sa tejto novej zážitkovo-vzdelávacej akcie.

Pre nás, organizátorov z Oblastnej lesníckej komory Bratislava, je vždy obohacujúce, keď sa na takomto podujatí stretne celá „rodina“ lesníkov, poľovníkov a priateľov lesa, s ktorými nás spája spoločný vzťah k prírode a lesu osobitne.

Aj keď lokalita Žuhračky je obyvateľom okolia Levíc dobre známa oblasť, stále má čo povedať všetkým, ktorí si toto miesto obľúbili.

Samotná chata Žuhračka uprostred Štiavnických vrchov pôsobí priam majestátne pokojne, ako tichý svedok udalostí, ktoré v minulosti zažila. Jej história sa spája aj so sídlom a činnosťou partizánskej skupiny Sitno počas druhej svetovej vojny. Práve tento fakt bol jeden z dôvodov, prečo venovať jednu z mnohých vzdelávacích tém Žuhračke, ako významnému miestu protifašistického odboja. Aj vďaka praktickým ukázkam bojov so skutočnými vozidlami z druhej svetovej vojny, dokonca s možnosťou povozenia, možno povedať, že táto téma bola pre všetkých účastníkov podujatia bez rozdielu veku jedna z najzaujímavejších. Navyše, ak bola doplnená o výklad priameho účastníka Slovenského národného povstania prof. Jána Králiku, ako aj ďalších členov Oblastného výboru Zväzu protifašistických bojovníkov Levice a Štátneho archívu v Nitre, pracoviska Levice. Praktické ukážky bojov nám sprostredkovala firma Jozef Hostinský – TASAT prostredníctvom konfederácie klubov vojenskej histórie Slovenska. Takéto vzdelávanie formu zážitku bolo pre všetky zúčastnené deti jedinečné.

Na ďalších tematických stanovištiach sa účastníci mohli prostredníctvom lesných pedagógov zo štátneho podniku LESY Slovenskej republiky a jeho odštepných závodov Levice a Prievidza oboznámiť s prácou lesníkov.

Spoznávať druhy a hlasy našich vtákov a zvierat pomáhal účastníkom RSDr. Jozef Hlášnik, čestný predseda Okresnej organizácie Slovenského poľovníckeho zväzu Levice.

Tému poľovníckej kynológie, ktorá bola venovaná ukázkou výcviku a práci poľovníckych druhov psov, pomohol zastrešiť štátny

podnik LESY Slovenskej republiky prostredníctvom Odštepného závodu Topoľčianky.

Napriek podstatne odlišným podmienkam prírodného prostredia, než aké máme v Štiavnických vrchoch, sa do programu podarilo zaradiť aj tému záchranu a obnovy lesov našich veľhôr v správe Štátnych lesov Tatranského národného parku.

Ako sa pripravujú lesné hospodárske plány, podľa ktorých sa v lesoch vykonáva odborné obhospodarovanie lesov, ich obnova, ťažba ale aj zalesňovanie, prezentoval Spolok taxátorov Slovenska na stanovišti venovanom lesníckej taxácii.

Ďalšia nemenej zaujímavá oblasť bolo aj poskytovanie prvej pomoci v lese s praktickými ukázkami. Za odborný výklad k tejto téme patrí vďaka dobrovoľníckam Slovenského Červeného kríža, územného spolku Levice.

Za zorganizovanie celého podujatia patrí veľká vďaka predovšetkým vedeniu a zamestnancom štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Odštepného závodu Levice, v obvode ktorého sa podujatie uskutočnilo a bez pomoci ktorého by ho sotva bolo možné uskutočniť. A samozrejme veľká vďaka patrí aj všetkým organizáciám, inštitúciám a dobrovoľníkom, ktorí svojou prácou prispeli k jeho úspešnému priebehu.

Celý deň nás sprevádzalo pekné počasie, dobrá nálada a veselý smiech detí. A tak všetci bez rozdielu veku sme si z akcie „Žuhračka pre všetkých“ odniesli množstvo príjemných a poučných zážitkov, vedomostí a inšpirácií. Nasledujúci rok by sme radi k tomuto prvému ročníku akcie pridali ďalší. Ved' čo viac obohatiť srdce človeka, než úsmev na tvárach našich detí.

Jozef Dóczy
predseda Oblastnej lesníckej komory
Bratislava

Dni sv. Huberta 2018

20. majstrovstvá Európy vo vábení jeleňov

Na bohatý program 28. ročníka celoslovenských poľovníckych slávností Dní sv. Huberta, ktoré sa konali pod záštitou MPRV SR, sa prišlo pozrieť takmer deväťtisíc návštevníkov. Hlavnými organizátormi podujatia boli Múzeum vo Svätom Antone, Slovenský poľovnícky zväz a Slovenská poľovnícka komora a významnými spoluorganizátormi LESY SR, š. p. a Vojenské lesy a majetky SR, š. p. Pani podpredsedníčka vlády a ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ing. Gabriela Matečná odovzdala v dôstojnom prostredí nádvorja svätoantonského kaštieľa najvyššie rezortné vyznamenania a prezident SPK a SPZ Ing. Tibor Lebocký, PhD., odovzdal medaily sv. Huberta, tým dobrým ľuďom, ktorí prispeli výraznou mierou k rozvoju poľovníctva. Pani podpredsedníčka vlády SR uviedla do života dve publikácie „Okamih cechu Hubertovho“ a Zborník Múzea vo Svätom Antone XXIII/2018, do ktorého napísala aj úvodník. V rámci „Hubertovskej kvapky krvi“ darovalo túto najvzácnejšiu tekutinu 31 darcov a za 9 ročníkov je to už 328 dobrých ľudí, ktorým patrí naše poďakovanie. V nedeľu 2. septembra sa konala na nádvorí kaštieľa slávnostná svätohubertovská omša.

Súčasťou programu slávností bol jubilejný – 20. ročník majstrovstiev Európy vo vábení jeleňov, na ktorom sa zúčastnilo 38 súťažiacich z 13 krajín: Belgicko, Bielorusko, Česká republika, Estónsko, Francúzsko, Maďarsko, Nemecko, Litva, Lotyšsko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko a Slovensko. Víťazom sa stal Virgile Parpineli z Francúzska, na druhom mieste skončil Zoltán Búr z Maďarska a na treťom Tomáš Třeský z ČR. Súťaž družstiev vyhrala Česká republika, na druhom mieste skončilo Maďarsko a na treťom naši slovenskí vábiči: Jaroslav Mlynárik, Miroslav Políček a Ján Šimurda. Týmto príspevkom by som sa úprimne rád poďakoval LESOM SR, š. p., ktorý výraznou mierou prispel ku príprave

a realizácii ME. Pomohli OZ Levice, OZ Žarnovica i OZ Liptovský Hrádok. V prípravnom výbore aktívne pracoval Ing. Patrik Micháľ a pán generálny riaditeľ Ing. Marian Staník bol na súťaži osobne prítomný. Najlepším odovzdával hodnotné ceny a taktiež hlavnú cenu pre majstra Európy, ktorú venovali práve Lesy SR. V barokovej sýpke bola špeciálne kvôli ME inštalovaná výstava „Úspešní slovenskí jeleniari“, na ktorej snáď najviac zo všetkých zaujali práve trofeje a exponáty Lesov SR, š. p.

Účastníci ME navštívili v piatok 31. 8. aj Starý zámok v Banskej Štiavnici, kde sa oboznámili s výrobou slávnych fajok „štiavničiek“ a prezreli si výstavu streleckých terčov. Na námestí sv. Trojice sme urobili s nimi spoločné foto pred Žemberovským domom, kde roku 1808 H.D. Wilckens uviedol prvýkrát do učebnej osnovy aj predmet poľovníctvo. V piatok večer mali večeru pri jazierku s rybami špecialitami, v sobotu mali poľovnícky guláš v atraktívnych pivničných priestoroch kaštieľa a v Starom hostinci vo Svätom Antone v sobotu večer recepciu s kultúrnym programom a v nedeľu slávnostný obed. Prostredníctvom ME sme opäť prezentovali pred zahraničím našu vyspelú poľovnícku kultúru. Bez vás – priatelia z Lesov SR, by sme nedokázali také významné medzinárodné podujatie realizovať. V mene Múzea vo Svätom Antone i ostatných organizátorov úprimne ďakujem. Lesu zdar, dobrí ľudia!

Marian Číž, Foto: Lubomír Lužina

Lesnícke vrecko kypí nápadmi

...a keď sa povie prekypuje, tak prekypuje, ba priam kypí. A ak si to nevieť predstaviť, tak sa v ňom nápady množia väčšou rýchlosťou, ako dokáže opadávať v tomto období lístie zo stromov. Že neveríte? Tak potom vám neostáva nič iné, len sa zahryznúť do nasledujúcich riadkov...

Stromáčik semenáčik

V našich lesoch môžete vidieť naozaj rôzne druhy pôvodných drevín, niekde sa k nim pridávajú aj nepôvodné dreviny ako duglaska či agát biely. No ak pozorne prechádzate svojimi úsekmi, iste mi dáte za pravdu, že v jesennom období to u vás priam prekypuje Stromáčikmi semenáčikmi. Nevieť síce, ako to príroda zvláda, ale počas jari, leta a zimy ich pred návštevníkmi lesa ukrýva. Na jeseň sa les ukáže v plnej kráse a Stromáčiky sa priam vynímajú v pestrofarebnom lístí. Ich plody, sú oproti tým tradičným, charakteristickým pre lesné dreviny, trochu zvláštne. Vyrastajú na nich vrecká plné semien. Zvláštnosťou je, že na jednom Stromáčiku semenáčiku môžu vyrásť súčasne semenné vrecúška so semenami rôznych druhov lesných stromov. Šikovní zberači tieto vrecká dokážu v priebehu pár hodín vyzbierať, a tým vytvoriť dostatočné zásoby na

pestovanie ďalších generácií lesných drevín a Stromáčikov semenáčikov.

Bzučo-hmyzáci polesní

Títo šťastní bzučo-hmyzáci polesní v najväčšom počte obývajú a využívajú naše lesy v letných mesiacoch. Mnohé z nich sa vyhrievajú na listoch, ktoré zároveň požierajú, alebo sa schovávajú na kôre stromov, s ktorými splývajú, a tak dokonale využívajú svoje mimikry. Iné sú dokonalí lovci a nimi vyprodukovaným pavučinám len málokto vie uniknúť. Všetky však majú toho spoločného viac ako dosť. Ich telá majú rovnakú morfológiu, ich tykadlá a nohy (hoci sa líšia v počte párov) majú rovnakú štruktúru, dokonca aj ich veľmi pohyblivé oči majú toho veľmi veľa spoločného. A neverili by ste, koľko dní, ba priam rokov, sa títo bzučo-hmyzáci polesní

dožívajú. Opýtajte sa našej kolegynky z OZ Slovenská Ľupča. U nej doma to bzučo-hmyzáckmi už celý rok žije. Tak ktorého by ste chceli mať doma?

Listáčik lesný

Na tento nezvyčajný zjav v našich lesoch nás cez FB upozornila naša kolegynka z OZ Levice. To, kde tohto malinkého zeleného čudesného tvora „ulovila“, je dodnes záhada. Úžasné je na tom to, že ho môžete mať na svojich odštepnych závodoch a vo svojich lesoch všeci. Len treba opatrne prechádzať popod listnaté stromy, aby ste im nepostúpali po labkách. Tento poddruh sa konkrétne viaže na vrby, ale iné poddruhy listáčikov lesných žijú pod javormi, bukmi, dubmi, jašeňmi, hrabni a ďalšími viac či menej hospodársky významnými lesnými drevinami. Ak sa do lesa vyberiete, iste ich nájdete. Zoberte si pre istotu papierové vrecúško, do ktorého sa budú môcť schovať. Potom ich už len treba v bezpečí domova vysypať na čistý papier a trochu poupravovať rozstrapatené ihličie alebo srst? ...Tak čo? Už máte svojich listáčikov? -as-

Aj bedľa vás môže zabiť

Jubilejný 20. ročník výstavy Huby ponúkajú 230 druhov húb, okrem iných aj slovenskú premiéru.

Vzácné nálezy, tradičné jedlé či jedovaté huby, ale aj množstvo zaujímavých informácií priniesol jubilejný 20. ročník výstavy Huby v Lesníckom a drevárskom múzeu vo Zvolene. Návštevníci si mohli napríklad porovnať jedlá a chutnú bedľu vysokú (*Macrolepiota procera*) s jej príbuznou, no smrteľne jedovatou bedličkou ostrošupinatou (*Lepiota aspera*). „Nie je to častá huba. Potrebuje na svoj rast rozkladajúce sa lístie, nikdy preto nerastie na lúke ako bedľa vysoká. To je základný rozdiel,“ hovorí Vladimír Kunca, mykológ z Technickej univerzity vo Zvolene. Prípadov otravy hubami je každoročne niekoľko desiatok. Konkrétne otrave bedličkou

podľahol napríklad v roku 2013 mladý muž z Bratislavy. Pritom ešte v atlase húb napríklad z roku 1993 je táto huba označovaná za mierne jedovatú. Vedci však medzičasom zistili, že obsahuje rovnaký jed, ako naša najnebezpečnejšia huba – muchotrávka zelená.

„Otráv je každoročne veľa, hoci sa to niekedy nezdá, lebo sa prezentujú iba smrteľné otravy. Aj dnes (3. októbra, pozn. red.) poslal fotky a napísal jeden pán, že zjedol huby a necíti sa dobre. Našťastie to bola jedlá bedľa. Nebola to táto bedlička ostrošupinatá, ktorá je smrteľne jedovatá.“

Pred rokom mohli návštevníci vidieť o 100 druhov húb viac. Ani tento ročník však nebol bez výnimočného nálezu. Po prvýkrát naši realizátori výstavy drevokaznú hubu *Plicaturopsis nivea*, so slovenským názvom mäkkúšik. „Je to pravdepodobne prvý nález

tejto huby na Slovensku," poznamenal mykológ Stanislav Glejdura z TU Zvolen.

Vzácnymi nálezmi sú tiež trsovec horský, tvarožník laponský, či hrboľnačka čiernastá, ktoré rastú najmä v porastoch pralesovitého charakteru a ich výskyt sa obmedzuje iba na niekoľko lokalít.

Tak ako po iné roky, aj tentoraz výstavu dopĺňalo niekoľko sprievodných podujatí. Predovšetkým to bola súťaž pre širokú verejnosť „o najväčší počet prinesených druhov húb“. Záujemcovia o zapojenie sa do súťaže museli každý druh huby osobitne zabaliť do papierového vrečka alebo novín a prineŕ počas výstavy do múzea. O prvú cenu sa v tomto ročníku podelili dvaja súťažiaci, ktorí priniesli zhodne rovných 70 druhov húb.

Ďalším sprievodným podujatím bola mykologická poradňa, v ktorej každý deň výstavy v mykológovia Ing. Stanislav

Glejdura, PhD., prof. RNDr. Ján Gáper, CSc., a doc. Ing. Vladimír Kunca, PhD., z Technickej univerzity vo Zvolene radili hubárom, odpovedali na ich otázky a určovali prinesené huby.

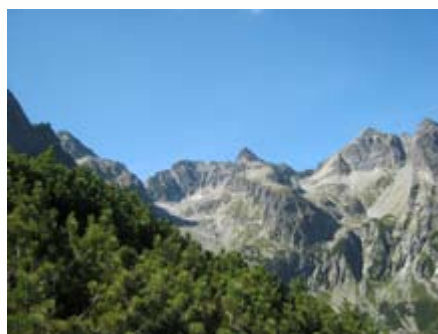

Hubárska sezóna sa pomaly končí, no po suchom lete, keď boli prognózy pre milovníkov húb nepriaznivé, prišli jesenné dažde a babie leto, ktoré v priebehu septembra letné suchoty vynahradilo. -vr-

Tatry ukryté v dokumentoch

Dnes si už len ťažko dokážeme predstaviť, že kedysi existovali doby, keď sa ľudia báli vychádzať z domu kvôli takému premnoženiu vlkov, že svorky napádali a zabíjali aj človeka. Alebo že pre extrémny počasie a veľkú neúrodu si museli ľudia piecť chlieb zo slamy a z pomletých žaluďov namiesto múky.

Aj takéto informácie sa mohli dozvedieť účastníci medzinárodnej vedeckej konferencie TATRY v dokumentoch, ktorá sa konala v polovici septembra v Liptovskom Mikuláši. Nad podujatím prevzal záštitu minister životného prostredia Slovenskej republiky a hlavnými organizátormi boli: Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva Liptovský Mikuláš a Prešovský samosprávny kraj – Múzeum v Kežmarku. Súčasťou podujatia bola vernisáž výstavy Múzea v Kežmarku Fotografia tatranského regiónu a uvedenie knihy Vznik Tatranského národného parku z pera pracovníkov múzea ochrany prírody Leonarda Ambróza a Evy Greschovej. Konferencie sa zúčastnili aj riaditelia oboch štátnych organizácií spravujúcich územie Tatranského národného parku – riaditeľ Štátnych lesov TANAP-u Pavol Fabian, zastupujúci lesnícku obec, a riaditeľ Správy TANAP-u Pavol Majko ako zástupca štátnej ochrany prírody.

Konferenčné príspevky sa dotýkali mnohých oblastí – prírodovedného výskumu, jaskyniarstva, lesníctva, ochrany prírody,

histórie turistiky a cestovného ruchu, významných osobností či múzejníctva a archi-várstva. Všetky však spájala ústredná téma, a tou boli Tatry. Prítomní sa mohli oboznámiť s prírodou a históriou tatranského regiónu najmä prostredníctvom dokumentov rôznej povahy a veku – od stredovekých mestských kroník až po moderné elektronické databázy.

Organizátori ani prednášajúci hostia nezabudli vo svojich príspevkoch pripomenúť blížiaci sa 70. výročie vyhlásenia Tatranského národného parku, ale ani spory o manažmente Tatier a ďalšie problémy, ktoré toto územie dnes sprevádzajú. Prezentované príspevky zároveň vyjadrovali, koľko ná-mahy rôznych osobností – vedcov, lesníkov, úradníkov, športovcov i umelcov – bolo potrebnej na to, aby Tatranský národný park vôbec vznikol, a aby sa stále hľadala a nachádzala pomyselná rovnováha medzi využívaním tatranského územia a jeho ochranou. Zostáva veriť, že snaha týchto osobností, ukrytá nielen v dokumentoch, nezanikne, a že aj súčasníci budú presadzovať cestu rozumného rozvoja vzácného tatranského územia.

Lucia Čekovská LDM Zvolen

Lesníctvo prežíva neľahké obdobie

Celý život pracoval v lesníctve na najrôznejších pozíciách. Bol správcom aj zástupcom riaditeľa závodu u štátnych lesov. Dlhé roky tiež pracoval v štátnej správe ako vedúci lesného úradu a ostatných osem rokov až do apríla 2018 bol predsedom Slovenskej lesníckej komory. V tomto čísle Lesníka vám prinášame rozhovor s Jaroslavom Šulekom.

Začnime od súčasnosti. V apríli ste odovzdali vedenie Slovenskej lesníckej komory svojmu nástupcovi, a tým sa skončili všetky vaše oficiálne väzby na lesníctvo. Pol roka nie je dlhý čas, no hádam umožňuje pozrieť sa na každodenné starosti lesníckeho života s odstupom a s nadhľadom.

Aký je podľa vás súčasný stav lesov a lesníctva na Slovensku?

Dnes, možno väčšmi ako kedykoľvek v minulosti, sú lesy vplyvom globálneho otepľovania ohrozované a postihované škodlivými činiteľmi vo veľkom rozsahu. Dôsledky týchto pohrôm sú jasne viditeľné a lesníci sú neustále konfrontovaní, či správne riešia tieto následky. Určitá časť ochrannárskej verejnosti, argumentujúc ohrozením vzácnych biotopov, požaduje ponechať lesy bez zásahu aj tam, kde je podľa platnej legislatívy dovolené lesníkom zasahovať. Preto si myslím, že lesníctvo prežíva neľahké obdobie. A na dôvažok sa nám z objektívnych, ale i subjektívnych príčin, nie veľmi darí zrozumiteľným spôsobom obhajovať pred verejnosťou svoje odborné názory a postupy.

Čo by sa mohlo zmeniť na úrovni štátnej správy a legislatívy, aby sa súčasný stav zlepšil?

Legislatíva je veľmi dôležitá. Ovplyvňuje aj postavenie, kompetencie a úroveň štátnej správy. Lesnícka legislatíva poskytuje rámce na odborné obhospodarovanie lesov a starostlivosť o lesy všeobecne. Pokiaľ ide o štátnu správu lesného hospodárstva, jej zaradenie do rezortu ministerstva vnútra znamenalo pre lesníctvo krok späť. Posilnenie postavenia orgánov štátnej správy na úseku lesného hospodárstva je preto veľmi potrebné. Návrat k špecializovanej štátnej správe by bol určite správnym riešením. Aj v rámci lesníckej legislatívy by sme mali niektoré veci zmeniť. Pripravuje sa novela zákona o lesoch. Aj lesnícka komora dala viaceré návrhy na zmeny a doplnky. V tejto súvislosti chcem len podotknúť, aká je škoda, že sa pri tvorbe súčasne platného zákona o lesoch podcenil význam a dôležitosť niektorých dovtedy platných zákonných povinností, ktorých plnenie jednoznačne prispievalo k zlepšovaniu stavu lesa.

Aký je váš názor na súčasný vzťah ochrany prírody a lesníctva?

Súčasný vzťah ochrany prírody a lesníctva je podľa mňa značne poznačený nedostatčným riešením problémov medzi ochranou prírody a obhospodarovaním lesov.

Občianske ochrannárske združenia upozorňujú na niektoré problémy v oblasti ochrany prírody a starostlivosti o les, ale bez snahy o dialóg. Viackrát sme museli z pozície komory nesúhlasne reagovať aj na vyjadrenia priamo pána ministra ŽP, alebo i na správy, ktoré vydal Inštitút environmentálnej politiky. Uvedomujem si však, že bez prístúpenia na rozumný kompromis, i z našej lesníckej strany, sa dopredu nepohneme. Má však druhá strana vôbec záujem o nejaký rozumný kompromis?

Čo hovoríte na zámer ministerstva životného prostredia zvýšiť výmeru bezzásahových území v Národných parkoch?

Zámer ministerstva životného prostredia zvýšiť plochu bezzásahových území v národných parkoch v prvom kroku na 50, v ďalšom na 75 percent ich výmery je už dávno lesníckej

verejnosti známy. Obsahoval ho už návrh nového zákona o ochrane prírody a krajiny z roku 2011. Tento návrh bol v Pliešovciach 11. 11. 2011 prijatím Memoranda lesníckymi organizáciami štátneho a neštátneho sektora odmietnutý. Memorandum bolo zaslané prezidentovi, vláde a NR SR. Po rokoch je tu však návrh opäť, a ako sa zdá, ešte v plnej sile. Pri riešení tejto požiadavky je treba brať do úvahy všetky hľadiská nielen ekologické, ale aj sociálne a ekonomické. Rovnako treba do úvahy brať fakt, že národné parky zaberajú viac ako 6 percent výmery Slovenska. Na porovnanie napríklad v Rakúsku a Nemecku sú to približne 3 percentá. Úvahy o celkovom znížení výmery národných parkov pokladám preto za celkom opodstatnené.

Názory obyvateľov najmä v mestách v poslednom čase výrazne ovplyvnili ekológia. Čo by mali spraviť lesníci?

Určitá časť obyvateľov väčších miest ako keby zabudla, že všetko, čo spoločnosť potrebuje na svoje prežitie, si musí zobrať z prírody, teda aj z lesa. Lesy prinášajú úžitok tým, že plnia rôzne verejnoprospešné funkcie, ale majú aj nepostrádateľnú produkčnú funkciu. Dnes sa však namiesto vyjadrenia postojov a názorov preferujú emócie a napríklad pohľad na spiľovaný strom, alebo traktor v lese, vie u mnohých vyvolať minimálne zmiešané pocity. Na druhej strane aj my lesníci nahrávame niekedy ekológom na smeč. A ako by mali verejnosť ovplyvňovať lesníci? Nemôžeme sa spoliehať na nejaký zázrak, ale viac investovať do práce s verejnosťou. Dôležité je, aby nám verejnosť uverila, že Dekretov odkaz je pre nás lesníkov stále posvätný.

Ako môže pomôcť Slovenská lesnícka komora?

Slovenská lesnícka komora je neštátna samosprávna organizácia zriadená zo zákona. Združuje fyzické a právnické osoby pôsobiace v lesnom hospodárstve. Zriadením komory dostalo lesníctvo do vienka ďalší nástroj na ovplyvňovanie tvorby a realizácie štátnej lesníckej politiky. Posledné roky sa lesnícka komora zameriavala práve na oblasť práce s verejnosťou. Poslúžili k tomu napríklad viaceré dokumentárne filmy z produkcie lesníckej komory uvádzané verejnoprávnymi i komerčnými médiami. Ďalšou oblasťou, kde má lesnícky sektor vzhľadom na rozdrobenosť vlastníctva mnoho rezerv, je oblasť spolupráce medzi lesníckymi organizáciami a inštitúciami. Som rád, že i tu sme položili základy na intenzívnejšiu a trvalú spoluprácu. 11. 1. 2018 sa na výzvu Slovenskej lesníckej komory vo Vyšnej Boci zišli zástupcovia organizácií štátneho a neštátneho sektora, profesionálnych lesníckych organizácií, spracovania dreva, poľovníctva, lesníckej vedy, výskumu a akademickej obce a prijali spoločné Memorandum o spolupráci. Memorandum obsahuje celý rad záväzkov, z ktorých spomeniem napríklad hľadanie finančných zdrojov na spoločné aktivity, koordináciu spoločných legislatívnych postupov, poskytovanie právnej pomoci ale i spoluprácu pri zavádzaní prírode blízkeho obhospodarovania lesov.

SLK už je tu dve desaťročia, no jej vplyv na formovanie názorov kompetentných a prípravy legislatívy by mohol byť väčší. Aký má táto stavovská organizácia potenciál?

Pozorujem, že to podobne cítia, napriek určitému pozitívnemu vývoju, tak členovia, ako i nečlenovia komory. Prežili sme už obdobie, keď sa v komore riešil problém možného pripojenia lesníckej komory k poľnohospodárskej komore. Dnes má komora pevnú členskú základňu. Zástupcovia komory sú členmi všetkých dôležitých komisií na našom ministerstve. Čo ešte komore chýba, je väčší záujem o členstvo lesníkov

z radov odborných lesných hospodárov tak štátneho, ako i neštátneho sektora.

SLK ste viedli osem rokov, dve funkčné obdobia. Čo považujete za najväčší úspech počas tohto svojho pôsobenia?

Niektoré veci sa podarili, niektoré nie. V roku 2012 na TU vo Zvolene komora zorganizovala konferenciu o ochrane životného prostredia, starostlivosti o les a rozvoji vidieka za účasti oboch rezortných ministrov, zástupcov štátnej správy lesného hospodárstva a ochrany prírody, lesníckych organizácií a inštitúcií, ale i samosprávy a mimovládnych ochranárskych združení. Pomenovali sa tu základné okruhy problémov a načrtli i postupy ich riešenia. O rok neskôr to bola medzinárodná konferencia o ekosystémových službách lesov. Podarilo sa posilniť komoru prostredníctvom členstva právnických osôb, čím sa zároveň zlepšila finančná situácia komory. Dovolím si tiež tvrdiť, že komora sa stala partnerom ministerstva. Naštartovali sme komunikáciu s verejnosťou, a to produkciou a distribúciou dokumentárnych filmov. Poďakovanie v tomto smere patrí všetkým lesníckym subjektom, ktoré sa na ich produkcii podieľali. Za najväčší úspech však považujem prijatie Memoranda o spolupráci vo Vyšnej Boci, o ktorom som už hovoril. Prijaté záväzky dávajú reálny predpoklad spolupráce pri obhajobe spoločných záujmov lesného hospodárstva.

Vrátime sa trochu do minulosti. Celý život ste prežili v lesníckej rovnošate. Kto vás priviedol k lesníctvu a aké všetky pracovné pozície ste vyskúšali?

Vyrástol som v lone podpolianskej prírody. Od mala som obdivoval jej krásu

a tešil som sa z nej. Samozrejme, že lesy sú jej podstatnou súčasťou. Pamätám si, ako som s otcom chodil do lesa chystať palivo na zimu, ale i úžitkové drevo na stavbu. Takže s výberom povolania, hlavne po strednej škole, som nemal vôbec problém. Najväčšiu časť svojho profesionálneho života som prežil v štátnych lesoch, ale pôsobil som i v neštátnom sektore aj v štátnej správe. Pracoval som na viacerých pracovných pozíciách. Vyskúšal som si prácu referenta prípravy výroby, vedúceho PAM-u, zástupcu riaditeľa, vedúceho lesnej správy i prednostu lesného úradu.

Ktorá časť vášho profesijného života vám zostala najväčšmi v pamäti a prečo?

V lesníctve som profesionálne strávil zväčša 37 rokov. Najväčšmi mi ostane v pamäti pôsobenie na lesnej správe Dobroč. Na jej teritóriu sa nachádza Dobročský prales, lesnícka perla Slovenska, skutočný prírodný chrám, v ktorom človek pookreje na tele i na duši. Som rád, že mi bolo súdené byť určité obdobie jeho správcom a obdivovať genialitu jeho Tvorcu.

Hovorí sa, že byť lesníkom nie je práca ale poslanie, ktoré vás poznamená na celý život. Láka vás ešte les?

Ale samozrejme, že ma láka. Rád využijem každú možnosť na prechádzky po lese. Keďže aktívne už nepoľujem, chodím do lesa rád len tak, pre dobrý pocit. V čase hubárskej sezóny je to pochopiteľne častejšie. Blízkosť lesov v okolí Čierneho Balogu dáva na to mnoho príležitostí.

Ďakujem za rozhovor

-vr-

Július Dalmady, 110. výročie narodenia zakladateľa Horárskej školy v Jelšave

Narodil sa 19. 5. 1908 v obci Rybník pri Rožňave v horárskej rodine na vtedajšom Coburgovskom panstve. Po absolvovaní Vyššej lesníckej školy v Banskej Štiavnici v roku 1927 nedostal zamestnanie, až v roku 1933 dostal prácu na taxačnom oddelení štátnych lesov. V rokoch 1934 – 1940 pôsobil ako zástupca vedúceho, neskôr vedúci poľsia v Košovciach-Betliari. Ako vedúci poľsia Hrable, odchádza v roku 1940 do služieb lesníckeho školstva v Liptovskom Hrádku, kde bolo učilište troch škôl: horárskej, drevársko-piliárskej a poľnohospodárskej (1943 – 1945). Tu napísal priekopnícku učebnicu „Pestovanie lesa“. Z Liptovského Hrádku odchádza na Horársku školu do Žarnovice. Odtiaľ pokračoval do Jelšavy, kde sa stal zakladateľom tamojšej Horárskej školy (1945 – 1951). Po zrušení tohto typu škôl v roku 1951 odchádza do Výskumného ústavu lesníckeho do Opočna a Banskej Štiavnice. Pred odchodom do dôchodku sa zamestnal na Krajskej správe lesov v Banskej Bystrici (1960 – 1970) ako kontrolór. Popri lesohospodárskej a pedagogickej práci hlavnou oblasťou jeho záujmu bolo zalesňovanie pustých, najmä krasových pôd, zaujímal sa o introdukované dreviny. Zomrel 26. 10. 1989 v Banskej Bystrici vo veku 81 rokov.

Jozef Guber, 190. výročie narodenia lesného správcu na Oravskom komposesoráte

Narodil sa 4. 3. 1828 v Přimde v západných Čechách. Za manželku si vzal Annu Rowlandovú, dcéru Róberta Rowlanda, brata Williama Rowlanda. Významná osobnosť Oravy, lesník Oravského komposesorátu,

Július Dalmady

Jozef Guber

prírodovedec a múzejník, súčasník a podriadený Williama Rowlanda. Do služieb Oravského komposesorátu nastúpil 1. 1. 1866 ako vicehorár v Zázrivej. V roku 1873 presídlil zo Zázrivej do Oravského Podzámku a nastúpil tu ako lesný správca podzámckého revíru Oravského komposesorátu, kde mal na správe k dispozícii svojho zástupcu, deväť horárov a dvoch praktikantov.

V lesníckej praxi realizoval saskú metódu hospodárenia v lesoch, ktorú na

Orave zavádzal vrchný lesmajster William Rowland, a ktorá spočívala v intenzívnom zalesňovaní. V roku 1868 bolo na Oravskom hrade z iniciatívy Williama Rowlanda založené múzeum, kde si ako spolupracovníkov pribral Antona Kocyana a Josefa Gubera, ktorí vedeli veľmi zručne zhotovovať dermoplastické preparáty zvierat a vtákov. Navyše Guber sa zaoberal aj výskumom flóry, a tak jeho botanické zbierky, vzorky drevín, lesných semien a poľných kultúr boli tiež predmetom zbierok prírodopisnej expozície v tomto múzeu. Oravský komposesorát organizoval výstavy svojich muzeálnych zbierok v Oravskom Podzámku (1874) či Stoličnom Belehrade (1879), kde mimo iných aj Guber bol za zbierku ocenený striebornou medailou.

Spracoval Súpis flóry Oravskej župy podľa vegetačných stupňov, na ktorom spolupracoval s Wiliamom Rowlandom. Zostavil aj prvý herbár Oravského múzea.

Vo voľnom čase sa venoval umelému odchovu rýb, v roku 1871 uskutočnil skúšku umelého odchovu pstruha potočného s nainštalovaním žlabu s potrebným zariadením, ktorá sa skončila zasluženým úspechom. Tento Guberov počin zaznamenal Wiliam Rowland vo svojom diele „Beitrag zur Kenntniss unserer ichtyologischen Verhältnisse“, (Príspevok k poznaniu našich ichtyologických pomerov, 1881). V roku 1875 navštívil s Wiliamom Rowlandom a jeho synom Róbertom rybné hospodárstvo v Štiavničke a vo Zvolene. Následne vybudovali v Oravskom Podzámku päť malých chovných rybníkov, ktoré tu pretrvali až do 2. svetovej vojny.

Od vzniku Uhorského Karpatského spolku v roku 1873, bol jeho členom. V roku 1904 odišiel do dôchodku a žil s manželkou v horárni Oravského komposesorátu v Dolnej Lehote, ktorú bol dal kedysi postaviť zo smrekovcového dreva, ešte vo funkcii lesného správcu v Oravskom Podzámku. O svoje rybné hospodárstvo v Oravskom Podzámku sa však staral až do svojej smrti. Zomrel 6. 7. 1911 vo veku 83 rokov v Dolnej Lehote, pochovaný je na cintoríne Oravského komposesorátu v Oravskom Podzámku.

Viliam Stockmann

Jelito, kopyto, platí to...

V dnešnej dobe pri kúpe topánok prevažná väčšina z nás siahne po svojej veľkosti, maximálne skúsi o číslo či o polčísla väčšiu alebo menšiu veľkosť. Ďalej však už rozmer a proporciu svojich budúcich topánok neovplzvníme. To, či topánka „sedí“, nie je v skutočnosti podmienené iba veľkosťou. U dobrých topánok môžeme sledovať aj šírku, ani tá nám však nezaručí, že zákazníkovi topánka sadne ako uliata. Určujúci je tvar topánky, a ten je daný kopytom, na ktorom sa topánka vyrába a aj tvaruje.

Kopyto je neoddeliteľná súčasť pri výrobe koženej topánky. Materiál sa na kopyto natáha, prichytáva, tvaruje a šije. Z tohto dôvodu musí kopyto spĺňať niekoľko náročných požiadaviek na vlastnosti materiálu, z ktorého je vyrobené. Azda najdôležitejšia je stálosť tvaru a odolnosť proti vlhkosti. Koža, ktorá sa na kopyto natáha, je totiž vlhká a s kopytom sa nesmie pod jej vplyvom nič stať. Druhá, určite nemenej dôležitá a zásadná požiadavka je pevnosť. Sily pôsobiace na kopyto pri výrobe topánky sú veľké, zvlášť pri strojovej výrobe. Kopyto im musí odolať bezo zmeny tvaru a bez poškodenia. Materiál však musí byť dostatočne mäkký na to, aby bolo možné do kopyta zatĺcť klinčeky, ktoré fixujú na mieste rozošitú topánku.

Na základe požiadaviek, ktoré sa kladú na kopytá, sú najpoužívanejšie tvrdé drevené javor a buk. Kopytá sa kedysi vyrábali ručne, za pomoci tradičného dlhého rezbárskeho noža. Javorové a ani bukové drevo sa na rozdiel od dubového pri opracovávaní neštiepi. Aj napriek tomu sa muselo starostlivo vyberať a akákoľvek chyba v štruktúre dreva, ako sú praskliny a hrče, by mohla kopyto skôr či neskôr zničiť. Kvôli životnosti kopyt prešli veľkovýrobcovia topánok v druhej polovici minulého storočia na iný materiál – plast. Vyniká tvarovou stálosťou a dovoľuje nepomerne väčšie množstvo perforácií spôsobených prichycovaním kože na kopyto. Drevené kopytá tak v dnešnej dobe nájdeme iba u súkromných šustrov, vyrábajúcich ručne topánky na mieru s celoživotnou zárukou. Jeden pár ručne šitej pánskej obuvi je výsledkom 290 pracovných krokov a približne 70 hodín precíznej ručnej práce.

Ušit' ručne kvalitnú spoločenskú obuv si vyžaduje zvládnutie obuvníckeho remesla, precíznosť a trpezlivosť. Veľký bonus pri práci je, ak si sám obuvník dokáže pokryť všetky kroky výroby topánky počnúc dreveným kopytom, ktoré si z dreva sám vystrúha. Vďaka celému procesu krok po kroku obuvník zhotoví pár topánok, ktoré sadnú ako uliata a neraz vydržia aj pol života. Sú v akomsi protiklade so syntetickými topánkami, ktoré sú z plastu mäčkeného ftalátu, nedajú sa recyklovať, a keď doslúžia, skončia v spalovniach. V dnešnej dobe sa obuvníctvu začínajú opäť venovať nové generácie, pričom

každý pár topánok je neopakovateľný originál vďaka 100% ručnej práci. Nie nadarmo sa hovorí, že „remeslo má zlaté dno“.

Kopytá značky Loake

Na väčšiu názornosť uvádzame niekoľko typov najčastejšie používaných kopyt u tradičného výrobcu topánok firmy Loake so sídlom v britskom Ketteringu.

Capital Jedno z najšetrnejších obuvníckych kopyt. Kopyto je stredne široké s miernym dlátovitým zúžením v tvare špičky smerom k palcu. V súčasnosti sa vyrába deväť druhov topánok na kopyte tohto typu. Vyrábajú sa na ňom oxfordky Aldwych až po vysoké topánky typu boots Pimlico a Hyde.

024 a Colt Je jedno z dvoch posledných „terénnych“ kopyt, šijú sa na ňom menej formálne topánky, ako napríklad brogues Chester a boots Burford. Podobne ako väčšina kopyt vidieckeho štýlu je kopyto zámerne priestornejšie, aby bolo možné v obuvi nosiť hrubšie ponožky, s vyššou špičkou a s väčším miestom na prsty.

Pennine Ide o ďalšie kopyto „terénneho“ vidieckeho štýlu, avšak má širší tvar, aby mal nositeľ väčší priestor vnútri topánky. Oproti kopytu Loake strednej šírky F, pri tomto type treba ubrať zo svojej bežnej veľkosti pol čísla, aby tieto širšie topánky sedeli dobre.

Claridge Kopyto s univerzálnym tvarom, vhodné nielen na výrobu topánok klasického anglického štýlu, ale aj na výrobu

topánky súčasného štýlu. Claridge je stredne široké kopyto, ktoré by malo presne sedieť podľa nositeľovej bežnej veľkosti. Má väčšiu dĺžku, čo sa prejavuje na zagulatenej špičke, účel je však iba kozmetický.

Loafer Tento tvar sa používa výhradne na výrobu mokasín. Kopyto je pomerne tenké, je o čosi dlhšie, čo sa prejavuje na päte. Tvar špičky je zaoblený, s miernym zašpicatím. Výber mokasín je vždy ťažší, než výber topánok so šnúrkami, pretože práve šnúrkami môžeme mierne dotvarovať topánku na nohe. S mokasínami to však nejde musia sedieť perfektne už pri obutí. Pre zákazníkov so širšou nohou, budú pravdepodobne tesné a budú potrebovať o pol čísla väčšiu veľkosť.

026 Kopyto 026 je k dispozícii v strednom a širokom prevedení. Používa sa na klasický anglický tvar topánky a štýl so zagulatenu špičkou štandardnej dĺžky. Ako príklad poslúžia topánky Langdale.

1639 Toto kopyto je kratšie v oblasti a zároveň aj širšie. To dodáva topánkam, ako napríklad brogue Rooyal, odvážnejší vzhľad. Obvykle sa skvele zhodujú so zákazníkovo veľkosťou chodidla, ale sú o niečo priestrannejšie smerom dopredu v porovnaní s ostatnými kopytami šírky F.

97 Je jedno z užších a kratších kopyt Loake v porovnaní s väčšinou ostatných. Pre zákazníkov so širšou nohou toto kopyto nie je príliš vhodné. „97“ je jedno z najstarších kopyt Loake.

-mn-

Slovenská lesnícka a drevárska rada

Vládnym nariadením zo dňa 23. 5. 1939 č. 121/1939 Sl. bola zriadená „Slovenská lesnícka a drevárska rada“ so sídlom v Bratislave, ako vrcholná ustanovizeň lesného a drevárskeho hospodárstva a poradný zbor Ministerstva hospodárstva vo veciach lesníckych a drevárskych.

Predsedom rady bol do roku 1941 **Dr. Ing. P. Zaťko**. Generálnym tajomníkom tejto rady sa stal **Ing. Ján Fridrich** z Lesníckeho odboru Ministerstva hospodárstva. Rada bola vyhláškou Ministerstva hospodárstva č. 245/1941 od 1. 7. 1941 premenovaná na hospodársko-obchodnú organizáciu a premenovaná na **Lesnícku a drevársku ústredňu na usmerňovanie a upravenie pomerov v lesnom a drevárskom hospodárstve**. Plnila aj funkciu poradného zboru ministra hospodárstva v lesnej ťažbe, distribúcii dreva, zásobovaní drevom, vo vývoze a dovoze dreva.

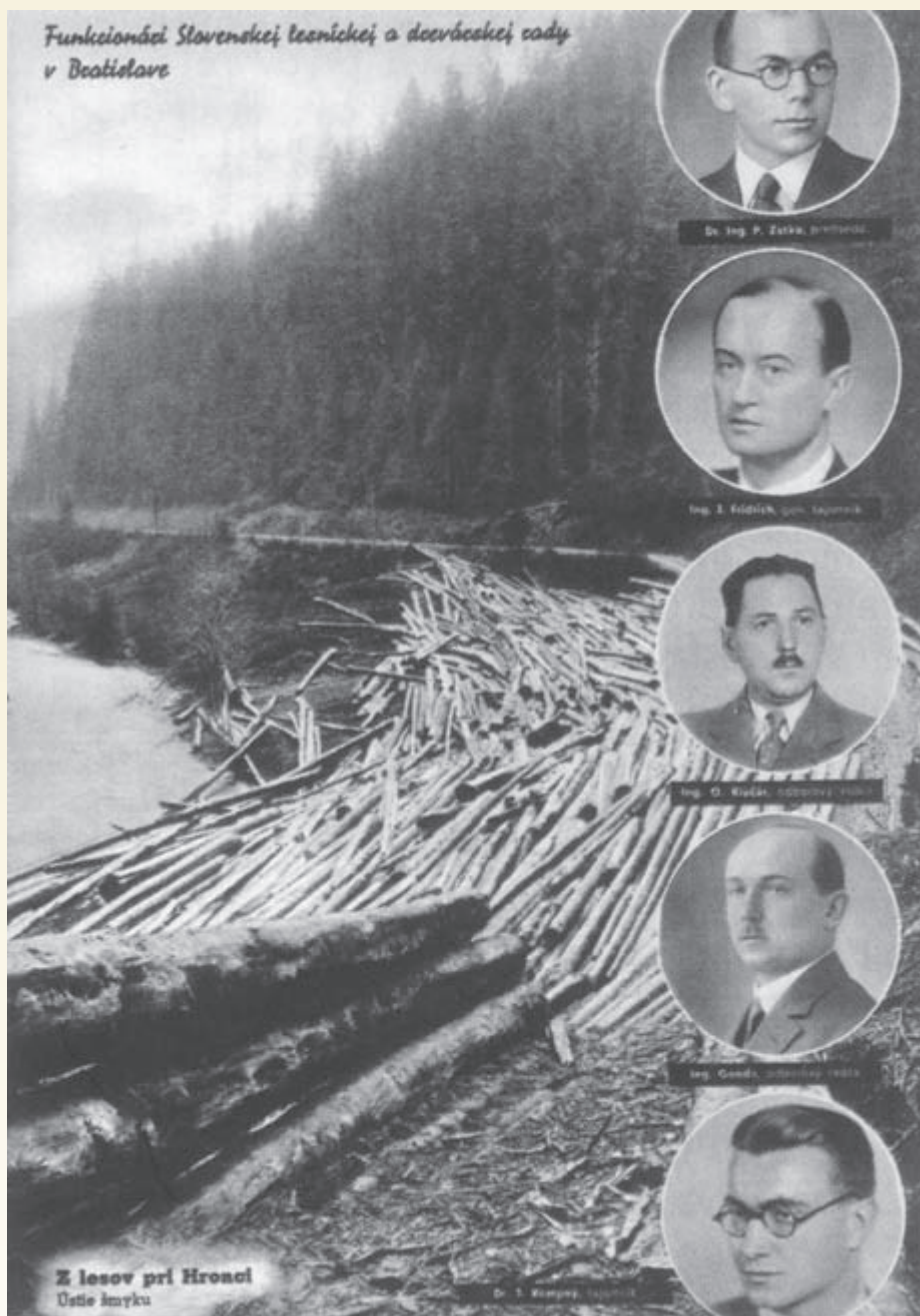
Vyhláškou ministra hospodárstva č. 34/1940, zo dňa 4. 3. 1940 bol **Výbor pre vývoz dreva zrušený** a jeho pôsobnosť sa preniesla na **Slovenskú lesnícku a drevársku radu**, ktorá bola zriadená vládnym nariadením č. 121/1939 Sl. z. zo dňa 23. 5. 1939, ako poradný zbor Ministerstva hospodárstva vo veciach lesníckych a drevárskych.

Jej úlohou bolo:

- Usmerňovať lesnú ťažbu a distribúciu dreva a zásobovanie domáceho obyvateľstva.
- Starat' sa o odbyt a speňaženie dreva a drevárskych výrobkov na domacom a zahraničnom trhu.
- Usmerňovať vývoz a dovoz lesných a drevárskych výrobkov.
- Udržiavať kontakty so zahraničnými lesníckymi a drevárskymi spoločnosťami.
- Podporovať vývin lesníckeho a drevárskeho školstva a výskumníctva.
- Študovať, podporovať a propagovať lesné a drevárske hospodárstvo.
- Zaoberať sa spracovávaním potrebný štatistický materiál lesného a drevárskeho hospodárstva.
- Prakticky využiť vedecké poznatky v prospech lesného a drevárskeho hospodárstva v rámci osobitného študijného oddelenia.

Slovenská lesnícka a drevárska rada bola len poradným zborom, ktorý nemal exekutívu a vojnová distribúcia vyžadovala orgán s väčšou autoritou. A tak minister hospodárstva vyhl. č. 245/1941 Úr. n. zo dňa 1. 8. 1941 zriadil **Lesnícku a drevársku ústredňu**, úlohou ktorej bolo:

- Riadenie trhu dreva a domáce zásobovanie.
- Usmerňovanie exportu čo do množstva a cien.
- Úlohy zveľaďovacie: zlepšenie práce drevorubačov, vybudovanie a podpora odborného školstva všetkých typov, vydávanie

Funkcionári Slovenskej lesníckej a drevárskej rady

odborných kníh, propagácia významu lesa a dreva, podporovanie zalesňovania, lesného a drevárskeho výskumníctva.

Na čele Ústredne bol predseda zodpovedný ministrovi hospodárstva. V jeho činnosti mu pomáhal poradný zbor, ktorý sa skladal zo zástupcov ministerstiev a z odborníkov lesného a drevárskeho hospodárstva. Finančné prostriedky LDÚ čerpala z príspevkov vybraných pri vývoze dreva, pri povolení mimoriadnych ťažieb dreva a premien lesných kultúr. Tieto prostriedky LDÚ používala na zveladenie lesného a drevárskeho hospodárstva. V roku 1943 bol vydaný zmluvný, disciplinárny a kancelársky poriadok LDÚ schválený Ministerstvom hospodárstva po dohode s Ministerstvom financií.

Organizačná štruktúra **Lesníckej a drevárskej ústredne** pozostávala z troch oddelení, učtárne a kancelárie. Lesohospodárske záležitosti riadil **Ing. Alexander Móric** a záležitosti drevárskeho priemyslu **Dr. Ján Kempný**.

I. Oddelenie – export. Do tohto oddelenia bola zahrnutá aj kontrolná stanica LDÚ so sídlom v Humennom, ktorej úlohou bolo zabezpečiť zlepšenie kvality vyvázaného drevného uhlia a o zásobovanie domáceho trhu.

II. Oddelenie prvovýroby

III. Oddelenie distribúcie

Okrem toho LDÚ zamestnávala na lesných oddeleniach okresných úradov jednu kancelársku silu.

Predsedom **Lesníckej a drevárskej ústredne** sa stal **Ing. Koloman Kosljar (1904 – 1946)**. Prezídium Ministerstva hospodárstva vydalo dňa 1. 7. 1941 pod č. Prez-R-101/7-41 dekrét, ktorým ho vymenovalo na základe § 5 vyhlášky č.245/1941 Ú. n. za predsedu LDÚ a súčasne uvoľnilo zo služby na X. odbore Ministerstva hospodárstva (Ústredného riaditeľstva štátnych lesov a majetkov). S pozdravom Na stráž! Podpísal minister Dr. Medrický v. r.

Pripomeňme si, kto bol Ing. Koloman Kosljar:

Narodil sa 30. 3. 1904 v Kysuckom Novom Meste. Študoval na gymnáziu v Žiline a lesné inžinierstvo na Českom vysokom učení technickom v Prahe (1926). V roku 1926 bol na študijnom pobyte vo švédskom Štokholme a roku 1938 vo Švajčiarsku. V rokoch 1927 – 1929 začínal na lesných správach štátnych lesov v Žarnovici a Brandýse nad Labem. Od roku 1929 pracoval vo firme Družstvo na odpredaj dreva, ďalej ako referent drevárskej komisie Obchodnej komory v Košiciach, neskôr pracovník firmy Dredoma v Bratislave. Od roku 1935 pôsobil, ako lesmajster a vedúci Správy štátnych lesov a majetkov Hliníku n. Hronom. Od roku 1938 viedol obchodné oddelenie Ústredného riaditeľstva štátnych lesov v Bratislave, ktorého bol organizátorom. V roku 1940 sa stal mimoriadnym profesorom lesnej ťažby, lesníckej obchodnej náuky a účtovníctva na Odbore poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Zaoberal sa hlavne otázkami využitia drevnej suroviny, obchodných vzťahov, odbornej výchovy v lesníctve a modernizáciou lesného hospodárstva. Organizoval inštruktorské školenia pre pracovníkov v lesnom hospodárstve. Je

autorom praktických príručiek a odborných článkov v časopisoch Les a drevo, Lesnícka práca a Technik. Knižné práce v spoluautorstve s Ing. Dérom: Rukoväť pre drevorubača (1940), Slovenská lesnícka a drevárska príručka na rok 1942, 1943, 1944. Bol členom Prezídia Slovenskej lesníckej a drevárskej rady a od roku 1941 predsedom Lesníckej a drevárskej ústredne v Bratislave, ktorá zanikla roku 1951. Zomrel predčasne počas zahraničnej cesty 7. 6. 1946 v nemeckom Passau.

Po roku 1945 Ústredňa pokračovala vo svojej činnosti, ešte z bývalého režimu. Avšak do roku 1945 lesy a drevársky priemysel podliehali bývalému Ministerstvu hospodárstva, po roku 1945 lesy patrili do rezortu Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy a drevársky priemysel bol začlenený do rezortu Povereníctva priemyslu a obchodu, takže aj činnosť LDÚ bola rozčlenená do dvoch povereníctiev:

- Prvovýrobná časť, t. j. lesné hospodárstvo, lesnícka osвета, propagácia, výchova lesného robotníctva a lesnícke výskumníctvo patrilo do kompetencie **Povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy**.
- Časť drevárskeho priemyslu a obchodu, ako i časť distribučná, pokiaľ ide o podniky, plánovanie, prípadne rozširovanie drevobrábacích podnikov, patrila do troch odborov **Povereníctva pre priemysel a obchod**.
- Časť vývozu a dovozu dreva, výrobkov z dreva a cenová politika patrila do kompetencie **Ministerstva zahraničného obchodu** a časť drevárskeho obchodu v tuzemsku patrila do kompetencie **Ministerstva vnútorného obchodu**.

Za takejto zložitej a neprehľadnej situácie obe spomenuté povereníctva súhlasili, aby právomoc vo veciach lesnej prvovýroby a drevárskeho priemyslu bola koordinovaná z jedného miesta – Lesníckej a drevárskej ústredne.

V povojnovom období bolo treba riadiť distribúciu a zásobovanie drevom, čo vykonávala Lesnícka a drevárska ústredňa, ktorá disponovala značnými finančnými prostriedkami, podporovala lesnícku osvetu, literatúru, vydávala lesnícke tituly, jej nákladom vychádzal aj lesnícky časopis „Poľana“.

Vedúcim Ústredne bol v rokoch 1945 – 1948 **Ing. Alexander Móric**, potom v období rokov 1948 – 1951 až do jej zrušenia **Ing. Štefan Makovník**. Funkciu Lesníckej a drevárskej ústredne potom prebralo Povereníctvo lesov a drevárskeho priemyslu.

Po roku 1948 a ďalším znárodňovaním a upadáním trhovej funkcie v lesnom hospodárstve, drevárskom priemysle a obchode s drevom význam Ústredne sa postupne strácal. Rozhodnutím predsedníctva národohospodárskej komisie Komunistickej strany Československa zo dňa 19. 4. 1950 prevzala Lesnícka a drevárska ústredňa funkciu Ústredne pre hmotné zásobovanie (stavebné hmoty, keramika, sklo, drevo, celulóza, papier, poľnohospodárske výrobky). Túto činnosť už vykonávala, ako orgán Slovenského plánovacieho úradu v Bratislave.

Vládnym nariadením č.201/1950 zo dňa 19. 12. 1950 bola Lesnícka a drevárska ústredňa zrušená a jej pôsobnosť prešla na

- Ministerstvo pôdohospodárstva vo veciach lesného hospodárstva.
- Ministerstvo priemyslu vo veciach spracovania dreva na polotovary.

Viliam Stockmann

LESY a hrady: Hrad Blatnica

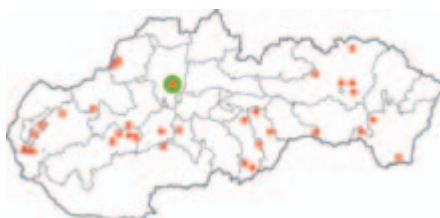
Už storočia je nemým strážcom vstupu do Gaderskej doliny vo Veľkej Fatre. Predstavujeme prvý z hradov na pozemkoch v správe štátneho podniku LESY SR.

Poloha

Hrad Blatnica leží asi dva kilometre severovýchodne od rovnomennej obce patriacej do okresu Martin. Vápencový výbežok Veľkej Fatry (približne 630 m n. m.), na ktorom sa táto zrúcanina rozprestiera, oddeľuje Gaderskú dolinu od Turčianskej kotliny. Prístup na hrad je pešo z obce Blatnica Gaderskou dolinou po žltej turistickej značke. Trasa zahŕňa nenáročné stúpanie a pokojnou chôdzou sa dá prejsť približne za trištvrte hodiny.

História

Blatnický hrad vznikol pravdepodobne v druhej polovici 13. storočia a jeho úlohou bolo chrániť obchodnú cestu vedúcu

z Pohronia a Ponitria do Poľska. V polovici 14. storočia sa stal kráľovským majetkom. Pannovníci ho často dávali do zálohy, preto mal hrad v priebehu dvoch storočí viacerých držiteľov (Pankrác zo Sv. Mikuláša, rod z Necpál, rod Komorovských a iní). V roku 1540 ho kráľ Ferdinand I. daroval svojmu prívržencovi Františkovi Révayovi. Révayovcom Blatnický hrad patril až do svojho zániku v 18. storočí. V priebehu 16. a 17. storočia bolo na ňom vykonaných niekoľko prestavieb s cieľom zlepšiť obrannú funkciu hradu a rozšíriť jeho obytnú časť. V časoch protihabsburských povstaní sa hradu zmocnili najprv Bočkajovi, neskôr aj Thökölyho a Rákócziho stúpenčí. Čiastočne poškodenú stavbu potom ešte obývali Michal a Gašpar Révayovci, ktorí ju nakoniec opustili v polovici 18. storočia. Po požiari v roku 1760 už Blatnický hrad nebol obnovený a začal chátrať. Ešte začiatkom 20. storočia bola jeho zrúcanina viditeľná na

brale nad obcou, ale vplyvom postupného zalesnenia oblasti sa stratila v okolitom lesnom poraste.

Súčasný stav

Hrad Blatnica je od roku 1963 národná kultúrna pamiatka. Verejnosti je prístupný na vlastné nebezpečenstvo. Z pôvodného objektu hradu sa najväčšími zachovali veža hradného jadra, steny južných palácových traktov či východný trakt hradu.

Prevažná časť objektu hradu v súčasnosti leží na parcele, ktorá je v katastri nehnuteľností vedená ako zastavaná plocha. Jej vlastníkom je štát a správcom LESY Slovenskej republiky, š. p. Parcela s hradom je zároveň súčasťou Národného parku a Chráneného vtáčieho územia Veľká Fatra.

Na Blatnickom hrade v súčasnosti pôsobí občianske združenie Diadém – združenie záchranu hradu Blatnica. Toto združenie sa hneď po svojom vzniku v roku 2006 obrátilo na štátny podnik LESY SR, Odštepny závod (OZ) Žilina, ako na správcu pozemkov pod zručaninou so žiadosťou o povolenie vykonávať brigádnicke práce na čistení hradu. Po konzultáciách s Krajským pamiatkovým úradom Žilina zástupcovia občianskeho združenia v nasledujúcich rokoch začali realizovať asanačné, stabilizačné a konzervačné práce na záchranu Blatnického hradu – odstraňovanie náletových krovín z okolia zrúcaniny a drevíň ohrozujúcich statiku stavby, odstránenie opadanej sutiny, osadenie drevených zábradlí a informačných tabúľ pre návštevníkov, opravy vypadaného muriva a ďalšie. Tieto činnosti boli financované z rôznych grantov a dotácií, ako aj z darov priaznivcov hradu. V apríli 2013 uzatvorilo o. z. Diadém s LESMI SR nájomnú zmluvu, vďaka ktorej získalo parcelu s hradom do dlhodobého prenájmu (do konca roku 2030). Účelom nájmu je vykonávanie prác na záchranu a obnovu národnej kultúrnej pamiatky Hrad Blatnica. Vďaka vstupu združenia Diadém do projektu Zapojenie nezamestnaných do obnovy kultúrneho dedičstva realizovali v posledných piatich rokoch niektoré stabilizačné práce na hrade nezamestnaní občania.

Konzerváciu a obnovu Blatnického hradu vníma pozitívne nielen verejnosť, ale aj lesníci. „Spoluprácu s občianskym združením Diadém hodnotím ako dobrú. Z našej strany sa snažíme požiadavky združenia riešiť čo najrýchlejšie – či už šlo o uzatvorenie nájomnej zmluvy, udelenie povolenia vjazdu na lesné cesty alebo zabezpečenie čestného vyhlásenia vlastníka národnej kultúrnej pamiatky ako podkladu na poskytnutie dotácie z Ministerstva kultúry SR na obnovu hradu,“ hovorí Branislav Zacharovský, referent správy a manažmentu majetku LESOV SR, š. p., OZ Žilina. „Zástupcovia OZ sú vo veci hradu prizývaní aj na rokovania, ktoré zvoláva Krajský pamiatkový úrad Žilina. Čo sa týka hospodárenia v lesoch v okolí zrúcaniny, snažíme sa ho usmerňovať tak, aby lesné porasty nenarušovali a neohrozovali rúinu,“ dodáva Ing. Zacharovský. Zároveň však uvádza aj niektoré problémy spojené s činnosťou o. z. Diadém na Blatnickom hrade: „V roku 2016 vybuďovalo združenie na pozemkoch v správe LESOV SR, š. p., stavbu (prevádzkovú miestnosť) bez nášho súhlasu. Napriek tomu, že v súčasnosti so združením sme sa snažili túto stavbu zlegalizovať, do dnešného dňa nie je vysporiadaná ani stavba, ani lesný pozemok pod ňou.“

Ďalším z problémov je ochranné pásmo národných kultúrnych pamiatok Hrad Blatnica a Kostol sv. Ondreja v Blatnici, ktoré navrhuje vyhlásiť Pamiatkový úrad SR a o. z. Diadém. „S rozsahom tohto ochranného pásma, ktoré by výrazne obmedzilo vlastnícke práva vlastníkov okolitých pozemkov bez primeranej náhrady, nesúhlasil žiadny z dotknutých vlastníkov, ako ani samotná obec Blatnica,“ objasňuje ďalej Branislav Zacharovský.

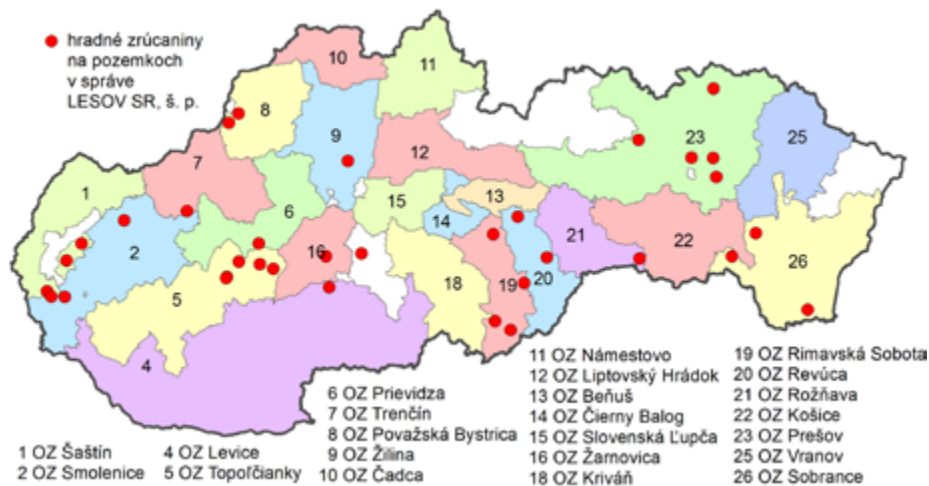
Občianske združenie Diadém načrtlo niektoré problémy spojené s Blatnickým hradom práve v zmienenom návrhu na vyhlásenie ochranného pásma pamiatky. Podľa vyjadrenia Ivety Vaňkovej, štatutárnej zástupkyne a vedúcej združenia, ktoré je obsiahnuté v tomto návrhu, už samotné existujúce geodetické zameranie hradu je problematické. Hranica parcely, na ktorej sa nachádza zrúcanina, totiž nekopíruje pôdorys hradu, ale je pootočená a posunutá asi o 50 m na východ. Z toho dôvodu sa mimo parcely s hradom nachádza napríklad západné predhradie, ktoré je už súčasťou susedného lesného pozemku.

Veľkým problémom z pohľadu združenia je aj absencia ochranného pásma okolo zrúcaniny. Ako je vysvetlené v návrhu na jeho vyhlásenie, za súčasného stavu sa prakticky hneď za obvodovými múrmi hradu nachádzajú lesné pozemky, ktoré majú lesníci zo zákona povinnosť zalesňovať. Existuje však obava zo strany združenia, že stromčeky vysadené v bezprostrednej blízkosti hradu môžu v budúcnosti narušiť murivá v predhradí.

Ing. Zacharovský vidí riešenie celej situácie takto: „V prípade vykonávania záchranných prác na zrúcaninách hradov, ktoré sa nachádzajú na lesných pozemkoch alebo v ich blízkosti, by pomohla zmena legislatívy, najmä niektorých ustanovení zákona o lesoch, aby sme sa vyhli spomenutým problémom pri obnove kultúrnych pamiatok.“

Zostáva veriť, že v uvedených otázkach zainteresovaní nájdu spoločné, obojstranne akceptovateľné riešenie, a že spolupráca LESOV SR, OZ Žilina a občianskeho združenia Diadém bude aj naďalej oboma subjektmi hodnotená pozitívne.

Lucia Čekovská, LDM Zvolen

Poloha hradných zrúcanín na pozemkoch vo vlastníctve štátu v správe LESOV SR podľa odštepných závodov (OZ).

Zájazd lesníckych seniorov na Horné Považie

Výbor Klubu dôchodcov pri š. p. LESY SR – GR v Banskej Bystrici v spolupráci so Základnou organizáciou OZ – DLV pripravil pre svojich členov aj v tomto roku už tradičný zájazd, tentoraz na Horné Považie ktorý bol spojený s výročnou členskou schôdzou.

Dňa 5. septembra 2018 bola prvá zastávka autobusu so 43 členmi klubu seniorov na Fačkovskom sedle (802 m n. m.), ktoré oddeľuje Malú Fatru od Strážovských vrchov a v súčasnosti je významným strediskom letnej i zimnej turistiky. Po občerstvení na Salaši Klák informoval účastníkov Jozef Spevár o okolí, svojom vzťahu k tomuto miestu, ako aj o svojej pestrej lesníckej kariére.

Ďalšou zastávkou bol Budatínsky hrad, ktorý sa nachádza na sútoku Váhu a Kysuce, v mestskej časti Žiliny Budatín. Účastníci zájazdu sa oboznámili s históriou tohto hradu neskôr prestavaného na zámok, ktorého posledným majiteľom bol Gejza Čáky a teraz patrí Považskému múzeu. Zaujala historická expozícia a najmä rozsiahla zbierka drotárskych výrobkov. Zdatnejší seniori zdolali vyše 100 schodov pri výstupe na vrchol dominantnej hradnej veže, za čo boli odmenení širokým výhľadom na Žilinu a jej okolie. Prístupná bola aj hradná kaplnka a revitalizovaný zámocký park.

Po presune do Bytče nasledovala prehliadka Sobášneho paláca, ktorý je súčasťou zámockého areálu. Dal ho postaviť Juraj Turzo v roku 1604 na slávnostné príležitosti a najmä svadobné hostiny svojich dcér. Zaujala najmä rozsiahla slávnostná hala, ktorá zaberá celé poschodie. Seniori sa dozvedeli aj historickú zaujímavosť, že od roku 1708 bol v kaštieli členom cisárskej posádky Juraj Jánošík, ktorý dopomohol zbojníckemu kapitánovi Tomášovi Uhorčíkovi k úteku z tunajšieho väzenia čo viedlo k tomu, že sa

Pred sobášnym palácom v Bytči

po prepustení z cisárskych služieb Jánošík pridral k zbojníkom.

V popoludňajších hodinách sa účastníci zájazdu presunuli do Rybnej doliny v obvode Lesnej správy (LS) Rajecké Teplice. Seniorov v zariadení Bayerov dom privítala riaditeľka Odštepeného závodu (OZ) Žilina pani Elena Kubičková s vedúcim LS Rajecké Teplice Vladimírom Pavelčíkom. Prítomný bol aj výrobnotechnický riaditeľ š. p. Lesy SR Peter Chrust, ktorý sa tiež podieľal na organizácii tohto podujatia. Po chutnom guláši pani riaditeľka oboznámila seniorov so základnými údajmi a úlohami OZ Žilina. Nasledovalo pútavé rozprávanie 69

ročného bývalého lesníka, ale stále aktívneho Miroslava Rybárika staršieho. Tento zakladateľ lesníckej dynastie (syn Miroslav i vnuk Miroslav sú lesníci a druhý vnuk Adam lesníctvo študuje) sa vyznal zo svojej lásky k lesu a dôverného vzťahu k Rybnej doline, najmä k milovanej starej horárni kde určitú dobu pôsobil. Ku koncu lesníckej kariéry sa mu podarilo postaviť tu pozoruhodnú kaplnku sv. Huberta s modlitbičkou k tomuto svätcovi, ktorá bola vysvätená prvého septembra 2012. Pripomeňme si ešte, že Miroslav Rybárik starší je laureátom Ceny Jozefa Dekreta Matejovie za rok 2013. Predseda Klubu dôchodcov Martin Žilka v rámci členskej schôdze sa potom venoval aktuálnym záležitostiam klubu. Spomenul tohoročných jubilanťov, prírastky členov i zosnulých. Uviedol tiež, že členská základňa klubu v tomto roku pozostáva zo 77 členov čo je nárast oproti vlnajšiemu počtu 75 členov. Záver podujatia patrilo voľným debatám, v rámci ktorých sa seniori navzájom informovali o svojich radoostiach i starostiach.

Nadišiel však čas návratu domov. Seniori plní zážitkov absolvovali túto cestu v dobrej nálađe, spokojní s programovou náplňou podujatia za pekného jesenného počasia. Ako obvykle za vydarenú akciu patrí uznanie a vďaka nielen výboru Klubu dôchodcov pri GR š. p. Lesy SR Banská Bystrica, ale aj Závodnému výboru ZO OZ DLVH pri š. p. Lesy SR v Banskej Bystrici. Osobitne patrí vďaka sprievodcom podujatia – predsedovi ZV odborovej organizácie Františkovi Fodorovi a členke výboru Margarétke Horniakovej.

Július Burkovský

V Rybnej doline

Lesnícky kostolík, cyklotrasa na dráhe bývalej lesnej železničky a prečerpávacía elektrárneň Čierny Váh

Liptov je jeden z najvyhľadávanejších regiónov turistami. Ponúka množstvo jedinečných lokalít s bohatou históriou, prírodnými zaujímavosťami, ale aj moderné stavby. Jedno z takýchto miest, ktoré sa oplatí navštíviť, je údolie Čierneho Váhu dostupné od Kráľovej Lehoty cez Svarín.

Prvá lokalita, na ktorú po ceste narazíte, je údolná nádrž prečerpávacej vodnej elektrárne Čierny Váh. Ide o výnimočnú stavbu, nachádzajúcu sa v nádhernom prostredí. Jej zvláštnosťou je, že na rozdiel od bežných vodných elektrární viac energie spotrebuje na prečerpávanie, ako dodá do siete. Jej úlohou totiž nie je stála dodávka energie, jej úlohou je byť schopná kedykoľvek na požiadanie dodať akýkoľvek krátkodobý výkon. K najzaujímavejšej časti tohto diela, hornej nádrže, sa dá dostať po asfaltovej ceste od Svarína. Nádherné výhľady na Vysoké aj Nízke Tatry môže pokaziť iba nepriaznivé počasie.

Nedaleko dolnej nádrže elektrárne je osada Čierny Váh s národnými kultúrnymi pamiatkami. Najvýraznejšia stavba je klasicistický kostol Najsvätejšej Trojice, ktorý dal v lesníckej osade Hošková (dnes Čierny Váh) postaviť v roku 1803 komorský úrad v Liptovskom Hrádku. V rovnakom slohu bola postavená aj drevená zvonica s hodinovým strojom uloženým v drevenom puzdre.

Okolo zvonice je lesnícky cintorín s unikátnymi kovovými križkami, niektorými aj v tvare stromu. Sú tu pochovaní lesníci a lesní robotníci, ktorí žili a pracovali v tamojších horách. Kostol bol pôvodne tiež drevený, no neskôr bol prestavaný na murovaný. LESY Slovenskej republiky kostol zrekonštruovali

a zaradili ho aj s okolitými objektmi medzi významné lesnícke miesta.

S údolím Čierneho Váhu je nerozlučne spätá aj lesná železnička, ktorá mala v prvej polovici 20. storočia spolu 104 kilometrov. V súčasnosti železnička pripomína iba múzeum a zvyšky násypov. Pôvodným zámerom bolo obnovenie považskej lesnej železničky, ktorá v tomto úseku ešte začiatkom druhej polovice minulého storočia premávala. Po obhliadke železničného násypu však odborníci rekonštrukciu trate pre jej vysokú

investičnú náročnosť odmietli, no navrhli zvyšky trate využiť na cyklistickú trasu. Tú sa podniku LESY SR podarilo sprevádzkovať v roku 2011 na úseku v dĺžke 4,4 kilometra medzi Čiernym Váhom a Benkovom. Je súčasťou cyklotrasy z Liptovského Hrádku do Liptovskej Tepličky. Odklonením cyklistov z pôvodne využívannej lesnej cesty, sa navyše podarilo zvýšiť ich bezpečnosť a zároveň komfort jazdy.

Na trase nájdu cykloturisti oddychový altánok, pri ktorom môžu vidieť okrem obnovenej studne, pôvodne používanej na dopĺňanie vody do lokomotív, aj jedinou točňu rušňov na celkom 104 kilometroch bývalej železnice. Ďalšia zaujímavosť cyklotrasy sú pozostatky bývalej staničky Benkovo, pri ktorej bolo stúpanie železnice vyriešené pre nedostatok miesta úvratou podobne ako v skanzene Vychylovka.

-vr-

Doprava dreva lesnou železnicou VIII.

Lesná železnica Topolčianky

V 19. storočí bohatstvo v okolí Topolčianok tvorili najmä lesy. V rokoch 1877-1878 bol vypracovaný lesný hospodársky plán. Drevo sa predávalo súkromným firmám priamo na pni. Tie ťažili v lesoch živelne a nekontrolovateľne. Vyťaženú drevnú hmotu zväžali konskými záprahmi po ceste vedúcej z Veľkých Uheriec a Jedľových Kostolian do Topolčianok. V rokoch 1857-1890 bol majiteľom panstva v Topolčiankach gróf Štefan Keglevich. Svoj majetok však rýchlo minul. Jedinú nádej na vyrovnanie dlhov videl v bohatstve lesov. Svojimi dobrými stykmi v armáde dosiahol, že v Topolčiankach ženijné vojsko v rokoch 1886-1900, v rámci cvičenia, postavilo 15 km dlhú lesnú konskú železnicu, spájajúcu Topolčianky s polesím Jedľové Kostolany. Tá bola v prevádzke až do roku 1915, keď bola prebudovaná na premávku s lokomotívami na parný pohon. V roku 1890 prešiel celý majetok topolčianskeho panstva do rúk Habsburgovcov. Za ich vlastníctva, aj v prvých rokoch ČSR sa drevo predávalo na základe dlhodobých zmlúv. Takáto prvá zmluva sa uzavrela s firmou Pető Zlaté Moravce na desať rokov (1913-1922). Vtedy si Pető prenajal od arcikniežaťa Jozefa Augusta Habsburského časť lesov. V roku 1916 pomocou talianskych vojnových zajatcov, ktorí pracovali vo veľmi sťažených pracovných podmienkach, vystaval novú úzkorozchodnú lesnú železničnú trať. Drevo sa už v roku 1918 z celého panstva dovážalo úzkorozchodnými železničkami na južnej strane Tribeča do drevoskladu v Topolčiankach, na severnej strane do Bošian. Po vzniku prvej Československej republiky prešiel majetok Habsburgovcov do rúk československého štátu. Na obhospodarovanie lesného majetku bola zriadená Štátna lesná správa

Parná lokomotíva v roku 1918

Vlaková súprava v roku 1924

Parná lokomotíva s posádkou vlaku, 1934

Kolajnice lesnej železnice s oplenovým vozňom

Motorová drezina s privesným vagónom

Havária

Baňa Viktória, 1936

v Topolčiankach, ktorá neskôr do svojej správy prevzala aj lesnú železnicu. Po zrušení zmlúv na ťažbu dreva v roku 1924 odkúpil československý štát od firmy Pető vozňový park lesnej železnice. V päťdesiatych rokoch sa v Štátnych lesoch Topolčianky vyťažilo priemerne 50.000 m³ dreva ročne. Dopravovalo sa drevo, ale aj kameň, uhlie a hlina do tehelne.

Tať lesnej železnice vychádzala z depa v drevosklade v Topolčiankach, pri železničnej stanici štátnej železnice. Stáčala sa k hlavnej ceste do Zlatých Moraviec a pokračovala smerom do obce Hostie. Na Píle, jedna časť trate odbočovala k ložisku hliny – Hlinobaňa. Hlavná trať pokračovala do obce Hostie. Za výhybnou Hostie sa trať rozdeľovala na dve vetvy. Prvá viedla ďalej údolím Hlbokej. Hlavná trať prechádzala údolím tejto doliny a končila sa v jej závere pod starou horárňou Husárová. Z hlavnej trasy v Hlbokej doline boli vybudované odbočky do Nitrolína, Nestašovej a do Zlatna. Druhá vetva odbočovala doprava na Jedľové Kostolany. Prechádzala v blízkosti osady Madoš cez výhybňu v hneďouhoľnej bani Michaeli-Viktória a končila sa v lokalite Žiare. Z údolia rieky Žitava prechádzala železnica ponad horáreň Žitavica a odbočila do Malej zvernice. Zo Žiarov pokračovala trať niekoľkými úvratami do okolitých porastov, na ktorých bola animálna prevádzka. Počas existencie železnice na nej premávali tri parné lokomotívy Orenstein&Koppel, MAV a ČKD, motorová dieselová lokomotíva Montánia, tri benzínové lokomotívy Maffei, Stavostroj BN 30, Gebus G 40 a motorová drezina Tatra 15a. Na odvoz dreva sa používali oplenovú vozne. Slúžili na prepravu dreva dlhého až 25 m. Celková dĺžka železnice bola 37.523 m, z toho dĺžka trate bola 30.500 m, odbočky 5055 m a výhybky 1968 m. Úzkoľajka v Topolčiankach bola zrušená v roku 1959.

Milan Longauer

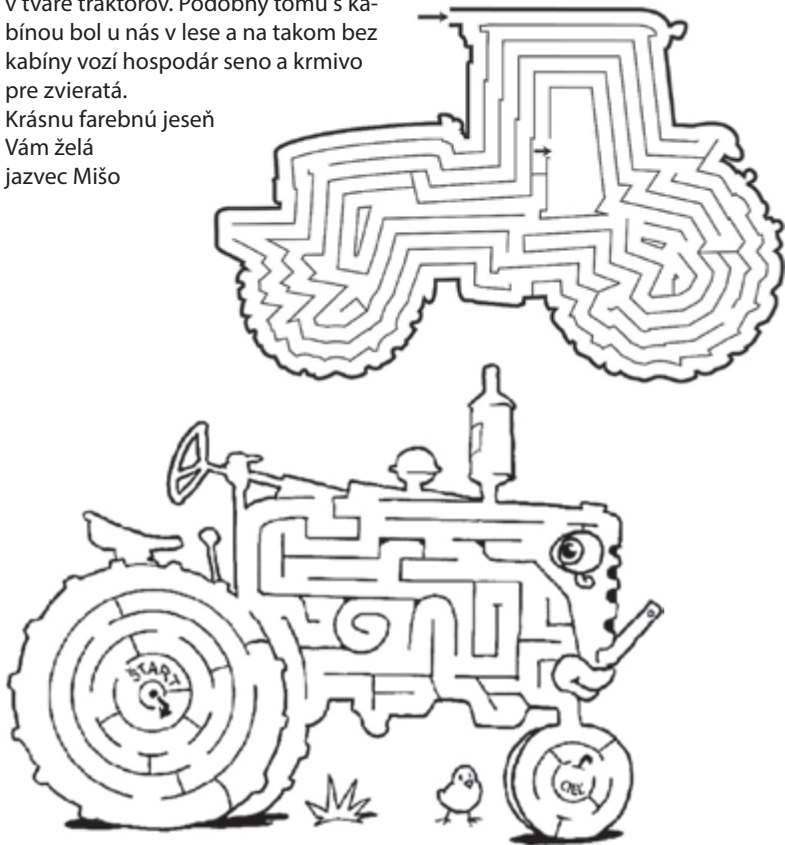
Milí kamaráti,

pomalinky sa blíži jeseň a moje prípravy na zimný spánok mi zaberajú veľmi veľa času. No musím sa s vami podeliť o zážitok a moje pozorovania za tento rok. Horár Jožo mal teraz plné ruky práce, lebo do nášho lesa sa rozšíril lykožrút. Krásne smrek, ktorými sa pýšil pred svojimi kolegami, mali odrazu na kôre malé dierky a po pár dňoch im začalo žltnúť ihličie. Aby zachránil náš les, dal do pozornosti pilčíkov, svojich kolegov lesníkov a lesných robotníkov. Odrazu vyhlásil kalamitu a napadnuté stromy rýchlo odviezli preč. Počul som ho, ako sa pýtal kolegov, či ich už odkôrnili. Pred dvomi týždňami som ho videl, ako sa spokojný prechádza po lese, ktorý zachránil pre katastrofou. Som veľmi hrdý na to, že máme v našom lese takéhoto šikovného horára.

Musím sa priznať, že lesný kolesový traktor som videl prvýkrát v živote. Preto som si pre Vás pripravil bludiská práve v tvare traktorov. Podobný tomu s kabínou bol u nás v lese a na takom bez kabíny vozí hospodár seno a krmivo pre zvieratá.

Krásnu farebnú jeseň
Vám želá
jazvec Mišo

UVERÍTE?

Škúšobná výsadba baobabov sa v južnej Európe nepodarila.

Globálne otepľovanie prináša okrem viacerých problémov aj niektoré nové, doteraz nepoznané možnosti. Pestovanie kukurice či hrozna pod Vysokými Tatrami na Slovensku už nie je novinka. Zmeny v drevinovom zložení a vertikálne posúvanie vegetačných stupňov lesa sú už tiež viac skutočnosť, ako teoretická možnosť. Najnovšie sa pokúsili zmenám klímy prispôbiť grécki pôdohospodári, ktorí začali škúšobne sadiť rastliny zo subtropického pásma.

Jedna z takýchto plantáží je baobabový les na ostrove Kréta v blízkosti mesta Kofinas. „Baobaby sú zvyknuté na striedanie období sucha a období dažďov. Súčasné teploty a klíma južného pobrežia Kréty by im preto mali vyhovovať,“ hovorí profesor Nurio Anapulos z Krétskej univerzity v Heraklione.

Hoci sadeničky baobabov dovezených y Madagaskaru sa ujali a rastú, prirodzené rozmnožovanie týchto užitočných stromov narazilo na zatiaľ nevyriešené prekážky. V miestach prirodzeného výskytu baobabov, ktorými sú Afrika a Austrália, opeľujú stromy kalony a niekedy aj lemury, tie však nemajú na Kréte vhodné životné podmienky. Dobré mienený experiment tak zatiaľ nemá úspešné pokračovanie.

Rubriku pripravuje Ferko Tárjko

RECEPTÁR

Hovädzie fašírky v ostrokyslej hubovej omáčke

Jedinečná kombinácia jemného mletého mäsa s voňavými hubami a pikantnou omáčkou

Príprava: 15 min, **Úprava:** 50 min, **Porcie:** 4

Suroviny na fašírky: 500g mletého hovädzieho mäsa, 2 vajcia, 2 PL strúhanky, 1 hrsť petržlenovej vňate

Ostatné suroviny: soľ, korenie, rastlinný olej na vyprážanie

Na omáčku: 1 ks cibule, 2 strúčiky cesnaku, 1 ks čili papričky, 200g šampiňónov, 1 konzerva nasekané lúpané paradajky, 2 dl hovädzieho vývaru (bujón), 1 PL cukru, 1 PL octu, 1 PL sójovej omáčky, soľ, korenie

Postup: V miske spolu vypracujeme mäso, vajce, strúhanku a nasekanú vňať. Dosolíme a okoreníme. Z tejto zmesi tvarujeme fašírky, ktoré potom krátko osmažíme na troche rozpáleného oleja (použijeme väčšiu panvicu) – iba tak dlho, aby sa zatiahli a získali jemne zlatistú farbu na oboch stranách. Odložime bokom. Rúru rozohrejeme na 180 °C. Na šťave z mäska potom restujeme nasekanú cibuľku, cesnak a čili papričku. Pridáme nakrájané šampiňóny a krátko restujeme. Následne

prelejeme konzervou paradajok a vývar necháme pár minút povariť. Na záver omáčku dochutíme cukrom, octom, sójovou omáčkou, soľou a korením. Ak máme panvicu vhodnú do rúry, poukladáme fašírky na omáčku a dáme piecť do rúry na cca 20 minút. Ak nie, omáčku jednoducho nalejeme na dno zapekacej misky, pridáme mäso a pečieme v rúre. Podávame so zemiakovou kašou alebo dusenou ryžou. Dobrú chuť!

November

1.	Š	Denis, Denisa Sviatok všetkých svätých Svetový deň vegánov
2.	P	Pamiatka zosnulých
3.	S	Hubert Sviatok sv. Huberta, patróna poľovníkov
4.	N	Karol, Jesika
5.	P	Imrich Svetový deň behu
6.	U	Renáta Medzinárodný deň ochrany životného prostredia
7.	S	René
8.	Š	Bohumír, Bohumíra Svetový deň urbanizmu Bibliotéka – 26. medzinárodný veľtrh - Incheba Expo Bratislava Minerály Bratislava - 7. výstava minerálov, drahých kameňov a fosílií - Incheba Expo Bratislava Kamenár 2018 – 15. výstava kamenárskeho priemyslu a geológie - EXPO Center Trenčín
9.	P	Teodor, Teo, Teodora, Tea Svetový deň slobody Bibliotéka – 26. medzinárodný veľtrh - Incheba Expo Bratislava Minerály Bratislava - 7. výstava minerálov, drahých kameňov a fosílií - Incheba Expo Bratislava Kamenár 2018 – 15. výstava kamenárskeho priemyslu a geológie - EXPO Center Trenčín
10.	S	Tibor Svetový deň vedy pre mier a rozvoj (UNESCO) Bibliotéka – 26. medzinárodný veľtrh - Incheba Expo Bratislava Minerály Bratislava - 7. výstava minerálov, drahých kameňov a fosílií - Incheba Expo Bratislava Kamenár 2018 – 15. výstava kamenárskeho priemyslu a geológie - EXPO Center Trenčín
11.	N	Martin, Maroš Bibliotéka – 26. medzinárodný veľtrh - Incheba Expo Bratislava Minerály Bratislava - 7. výstava minerálov, drahých kameňov a fosílií - Incheba Expo Bratislava
12.	P	Svätopluk
13.	U	Stanislav Svetový deň dobrosrdečnosti Medzinárodný deň nevidomých
14.	S	Irma Svetový deň diabetu
15.	S	Leopold, Leopolda Medzinárodný deň geografických informačných systémov
16.	P	Agnesa Medzinárodný deň tolerancie (UNESCO)
17.	S	Klaudia
18.	N	Eugen
19.	P	Alžbeta, Betina, Liliana
20.	U	Félix
21.	S	Elvira Medzinárodný deň bez fajčenia
22.	Š	Cecília, Cecilián
23.	P	Klement
24.	S	Emília Medzinárodný deň nenakupovania Celoštátna výstava zvierat 2018 - Agrokomplex Nitra Burza starožitností a gazdovské trhy - EXPO Center Trenčín
25.	N	Katarína Medzinárodný deň mäsa a deň práv zvierat Celoštátna výstava zvierat 2018 - Agrokomplex Nitra
26.	P	Kornel
27.	U	Milan
28.	S	Henrieta
29.	Š	Vratko
30.	P	Ondrej, Andrej, Andreas Deň počítačovej bezpečnosti Dni Vianoc – Incheba Expo Center Vinum Laugaricio 2018 – 14. ročník medzinárodnej výstavy vína, vody a destilátov

Erby
s nádychom
lesaErb obce Danišovce
(okres Spišská Nová Ves)Erb obce Potok
(okres Ružomberok)Erb obce Poša
(okres Vranov nad Topľou)Erb obce Trenčianska Turná
(okres Trenčín)Erb obce Vyšný Klátov
(okres Košice)Erb obce Čierna
(okres Čadca)Erb obce Šarišské Bohdanovce
(okres Prešov)

Október 2018

Životné jubileá

50 rokov

Mário Kopúnek, vedúci LO, LS Majdán – OZ Smolenice
Ing. Pavol Fulier, vedúci LO, LS Žilina – OZ Žilina
Ing. Peter Grellneth, ťažbár – OZ Liptovský Hrádok
Anton Maslo, vedúci LO, LS Malužiná – OZ Liptovský Hrádok
Ing. Anton Kamenský, vedúci LS, LS Víglaš – OZ Kriváň
Jozef Brinko, vedúci LO, LS Malcov – OZ Prešov
Michal Dobranský, referent ABT,BT,TPO, CO a KR – OZ Vranov nad Topľou
Ing. Peter Pšak, vedúci LS, LS Sečovce – OZ Sobrance
Ing. Štefan Balog, správca informačného systému – OZ Sobrance

60 rokov

Ján Kyselica, vedúci LO, LS Píla – OZ Smolenice
Anna Klenová, fakturant dreva – OZ Prievidza
Petr Kolačný, vedúci LO, LS Sirk – OZ Revúca
Ing. Aladár Katona, technik, LS Tornaľa – OZ Revúca
Ing. František Mižak, dispečer dopravy dreva – OZ Košice
Peter Zaic, technik ŠS, ŠS Šajdíkove Humence – OZ Semenoles Liptovský Hrádok

Pracovné jubileá

20 rokov

Ing. Oliver Kanás, vedúci LS, LS Pukanec – OZ Levice

25 rokov

Ján Štrba, vedúci LO, LS Ladzany – OZ Levice

30 rokov

Miroslav Bomba, vedúci LO, LS Revúca – OZ Revúca
Ing. Igor Strelec, kontrolór – GR Banská Bystrica

Starobný dôchodok

František Figura, vedúci LO, LS Sološnica – OZ Šaštín
Ing. Rudolf Dávid, vedúci LO, LS Skýcov – OZ Topoľčianky
Ján Belko, majster lesníckeho skanzenu, Lesnícky skanzen Vydrovo – OZ Čierny Balog

Mgr. Jana Lásková

Zasmejte sa

Na prednáške o škodlivosti alkoholu:
 „Je známych veľa prípadov, keď od muža-alkoholika odišla žena.“
 Hlas zo sály:
 „Prosím vás, a koľko na to treba vypiť?“

Lekár pacientovi:
 „No tak sme dostali definitívne výsledky vašich testov. Do týždňa ste z nemocnice vonku.“
 „Výborne, ďakujem pán doktor!“
 „No... Vy ste ma nesprávne pochopili...“

„Nepoznáš nejaký liek proti tučnote?“
 „Poznám, repu.“
 „A ako sa užíva?“
 „Tá sa neužíva, tá sa okopáva.“

Svet hmyzu zachytený v bambuse

Ríša hmyzu mu učarovala až do takej miery, že spod jeho rúk utekajú, ba priam vyletujú morfológické „repliky“ viac, či menej známych druhov hmyzu. „Hmyz je pre mňa stále veľká neznáma, a to hlavne preto, že mi dáva priestor na objavovanie a následnú realizáciu. V drobných detailoch hmyzích tiel hľadám dokonalosť, ktorá sa z bežného života pomaly vytráca. Nie som entomológ, zaujímam sa hlavne o základnú morfológiu niektorých druhov. Bežný človek tieto bambusové repliky na prvý pohľad len ťažko rozpozná od originálov. Každá ďalšia je o čosi dokonalejšia, a to ma núti viac a viac pracovať na samom sebe,“ prezentuje Noriyuki Saitoh.

Môžete si byť istí, že pri jemnom zaobchádzaní jeho diela prežijú mnohonásobne dlhšie ako tie, podľa ktorých boli vytvorené. Mať takéhoto tichého spoločníka doma má oproti hmyzím domácim miláčikom výhody aj v tom, že vždy máte prehľad,

kde sa práve nachádza. Dokonca nevydáva žiaden nepríjemný zvuk, neštípe, nehryzie a ani Vám nezničí nábytok či izbovú kvetinu.

Pod rukami Noriyukiho Saitoha sa bambus premieňa na sochy chrobákov, motýľov, ôs, múch... Anatomické zvláštnosti sa snaží zdôrazniť využitím rozličných odtieňov a štruktúry bambusu, pričom ich doladuje viac či menej dokonalým vybrúsením. Obzvlášť si dáva záležať na stvárnení dynamiky pohybu. Preto pozorovateľ môže mať pocit, akoby sa výtvoary chystali práve vzlietnuť, alebo sa vám poprechádzať po dlani.

„Musím sa priznať, že si zakladám na detailoch, ale na druhej strane mojím cieľom nie je vytvárať verné kópie prírody. Nechávam priestor aj fantázii. Zbehlý entomológ by iste odhalil, že mnou vytvorené perforované krídla motýľov a nožičky chrobákov nemajú totožný počet článkov, ako tie stvorené prírodou. Umenie je podľa mňa spôsob, ako si vytvoriť vlastný svet inšpirovaný tým vonkajším,“ s úsmevom dodáva autor. Veď stačí sa pozrieť a presvedčiť sa.

-as-

